10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի Ճատտէսի, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ارمنیجه سورهانتاك غزته‌سی
صاحب امتیاز د. جیوه‌لك
باب عالی جاده‌سی نومرو ۲۰

DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20, Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ խմբագրութեան ուղղուած ոեւէ գրութիւն
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամէն ամսոյ 10ին, 20ին և 30ին

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեզի վրայ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մեզի վրայ
12 ամիսը կանխիկ ֆրք. 22
6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ
Արշալոյսին

ԲՆՈՒԹԵԱՆ ԾՈՑԻՆ ՄԷՋ

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏ

Ա.

Ազգի մը գրականութիւնը, եթէ տոհմային նկարագիրէն հարազատ ցոլացումը ըլլող գրականութիւն մըն է, բնականաբար այն միակ թանկագին գանձարանն է, ուր անխաթար կը պահուին ցեղին խորունկ միտքերուն արտադրութիւնները։ Ուսումնասիրելով այդ կարգի գանձարանները, մարդ կարող կ'ըլլայ աւելի կամ նուազ ճշգրիտ աստիճաններով երեւան բերել այն ուղին, որուն հետեւած է համայնք մը, իր զարգացման շրջանին մէջ։

Վէպերը, որոնք շատ լայն տեղ մը կը գրաւեն ազգերու գրականութեանց մէջ, երեւակայութեան զօրութեամբ կառուցուած օդային դղեակներ չեն սովորաբար։ Անոնք կոչուած են ամենէն աւելի հաւատարմօրէն պատկերացնելու իրականութիւնները մարդուն ապրած կեանքին, և եթէ մերթ ընդ մերթ կը հանդիպուի անանկ վէպերու, որոնց մէջ աւելի տեղ կը գրաւեն տարօրինակը, անակնկալն և անըջային պատահարները, պատճառը պէտք է փնտռել նոյն իսկ ապրած կեանքին մէջ, ուր յաճախ, անկողնային տաքութեամբ հիւսուած երազներէն աւելի արտակարգ երեւոյթներու ականատես կ'ըլլայ։

Վէպերէն ետք, ազգերու գրականութեանց մէջ ոչ նուազ լայն տեղ մը կը գրաւեն բանաստեղծութիւնները, որոնք անխախտ թարգմանիչներն են ցեղի մը փափուկ և կամ տաժ զգացումներուն։ Բանաստեղծութիւնը յատկանշող ամենէն էական տարրը ուրիշ բան չէ արդէն, եթէ ոչ այն կէտը թէ անիկա ուղղակի կը խօսի մեր սիրտին ու ամէն ինչ կը գունաւորէ զգացումներու երանգովը։ Այդ պարագային, դիւրին է մակաբերել թէ, տոհմային բանաստեղծութիւն մը — ըլլայ ան քնարերգականը, կամ դիւցազներգականը, կամ մանաւանդ՝ ռամիկ բանաստեղծութիւնը — ամենէն փայլուն հայելին է, ուր կարելի է տեսնել ցեղի մը հոգիին մէջ բոյն դրած ու խմորով անուցանած բարոյական զգացումները, առանց որ և է այլայլման ենթարկելու զանոնք։

Արդ, Բնութեան հանդէպ մարդկային սրտին զգացած սէրը և անոր ներգործած ազդեցութիւնը, այնքան անպարտելիօրէն ուժով եղած է բոլոր ազգերու և ամէն դարու մեծ միտքերուն վրայ որ, ուրիշ ոեւէ նիւթէ աւելի, Բնութիւնն է որ լայնօրէն զբաղեցուցած է իրենց գրականութիւնը։ Միջնադարի ազդեցութեան այլազան ազդակներու թիւին մէջ, Բնութիւնը իր անսահման ոյժերովը, առողջ ներշնչումներովն ու խորհրդաւոր այլափոխութիւններովը յաւէտ հսկայ նիւթ մը եղած է թէ՛ բանաստեղծին, թէ վիպասանին և թէ գրագէտին համար։

Ամէն քերթող, ի՛նչ ցեղի ալ պատկանի, և մտաւորական ինչ կարողութեան տէր ալ ըլլայ, կարծես նուիրական պարտականութիւն մը կը զգայ մեր քնարին թելերէն մէկ քանին տրամադրելի ընելու Մայր-Բնութեան, կարենալ ձայնակցելու համար այն օրհնութեան ալէլուներուն, որոնք ամէն դէին կը բարձրանան։ Եւ ինչպէս Ալեքսանդր Բօփ շատ իրաւամբ դիտել կուտայ, հովուերգական կոչուած բանաստեղծութիւնները ամենէն մեծ թիւը կը կազմեն բոլոր քերթողական կտորներուն մէջ։

Ու նորէն, Լաֆոնթէնի սիրուն երկտողակը.

Les forêts, les eaux, les prairies,
Mères des douces rêveries.

Շատ ճիշդ չէ՞ք գտներ թէ [illegible] ամէն մարդու, բայց մանաւանդ բանաստեղծի [illegible] սիրտերու համար։

Տասնեութերորդ դարու ֆրանսական գրականութեան ամենէն ուշագրաւ դէմքերէն մին, Ժան Ժագ Ռուսօ, որ թէ՛ իր նորօրինակ գաղափարներովը և թէ բնաւորութեամբը մեծագոյն ազդեցութիւնը գործեց իր դարուն ընկերական վիճակին և գրականութեան վրայ, կարող է խորհրդածութեան առատ նիւթ հայթայթել մեզի, իբրպէս ըմբռնելու համար Բնութեան վերագրուած դերը։

Ռուսօյի բոլոր վարդապետութիւնը կը դառնայ այն երբեք նշանաւոր բանաձեւութեան շուրջ, զոր դատապարտութեան վճիռի մը պէս կարդացած է մարդկութեան վրայ, անոր արարքներէն մղուած. «Բնութիւնը բարի ըրած էր մարդը և ընկերութիւնը զայն չար ըրաւ, բնութիւնը ինքնագլուխ կամ ըրած էր մարդը և ընկերութիւնը զայն ստրուկ ըրաւ, զայն թշուառ ըրաւ»։ Այս ծանրագին ամբաստանութիւնը, որքան ալ վարկպարագի նախատինքով մը շատ մակերեւութային թելի, ունի սակայն իր մէջ ճշմարտութիւն մը։ Ալ այսօր ո՞վ կրնայ ուրանալ թէ քաղաքակրթութեան և հարստութեան կեդրոնները, միեւնոյն ժամանակ կեդրոններն են անբարոյականութեան, ոճիրի և թշուառութեան։ Ու ո՞վ չի գիտեր թէ Վիրգիլիուսէն մինչեւ Ռուսօ, ու տակաւին անկէ առաջ և ետքն ալ, բոլոր մեծ միտքերուն երազած կեանքը Բնութեան ծոցին մէջ ապրուած կեանքը, այսինքն ամենէն առողջն ու մաքուրն է։

Գեղօրէք, գետք ի հովիտս ինձ քաղցրացնիծ վտակաւոր.
Զխոխոջ ջուրց սիրեցից եւ զմայրիս անփառունակ։
(ՎԻՐԳԻԼԻՈՍ — Մշակականք)

Ժան Ժագ Ռուսօյի Emileը, որուն ծրագողական ուժին վրայ գաղափար մը տալու համար յիշենք թէ, մինչեւ իսկ Քանդ մոռցաւ իր կեանքին պայմանագրական սովորոյթները այդ վէպին ընթերցումով, շատ զօրաւոր կերպով երեւան կը բերէ յոռի ազդեցութիւնը, զոր ընկերութեան մէջ բոյն դրած մոլութիւններն ու ազդեցութիւնները կը գործեն մարդկային սրտին վրայ։ Միւս կողմէ, Ռուսօ կը պատկերացնէ տիպար կեանքը նախնական մարդուն, որ տակաւին չէ եղծուած այլականութեանց թոյնէն։ Մարդկային արարածը, կ'ըսէ ան, շատ աւելի երջանիկ և իմաստուն եղած է իր բնական վիճակին մէջ, և քանի հեռացած է անկէ, միշտ աւելի չար և աւելի թշուառ եղած է։

Ռուսօի մէկ ուրիշ վէպը, Nouvelle Héloïseը, մայր բնութեան առջեւ ծնրադիր պաշտամունքի արտայայտութիւններով գեղեցիկ հատոր մըն է։ Իր կեանքն ալ արդէն վէպին մէջ ներկայացուած հերոսին կեանքին յար և նման եղած է, Զուիցերիոյ չքնաղ լիճերուն, մարգերուն և դաշտանկարներուն մէջ ապրուած կեանք մը ամբողջ։

Կէտ մը կայ սակայն, զոր պէտք չէ անտեսել. Ռուսօ, իր կրօնական, ընկերական և գրական խիզախ վարդապետութիւնները ցուցադրելու մղուած է Պիւֆոնի, Մոնթեսքիոյի և Բօնիւյագի պէս հանճարներէ, առանց որոնց ազդեցութեան, ան չպիտի կրնար կատարելապէս պատրաստուիլ իր յանդուգն փորձերուն մէջ։ Ու մանաւանդ, կարելի չէ անտեսել Տիտռօն, Ռուսօյի ժամանակակից այդ գաղափարի և արուեստի մեծ մարդը, որ, կատարելապէս տարբեր՝ բոլոր այն պռաչաւորներուն հանդէպ, որոնք իր գաղափարներու շուրջը յարուցուեցան, համարձակեցաւ ամէն ինչ վերագրել Բնութեան ոյժերուն։

Տիտռօյի կարծիքով, Բնութիւնը և մարդկային ընկերութիւնը բոլորովին հակընդդէմ բաներ են. մարդուն բոլոր մոլութիւնները կը ծնին և կը սնանին ընկերութեան ծոցին մէջ։

Բնութիւնը ամէն բան է Տիտռօյի համար. ամէն բարիք անկէ միայն կը ծնի. Բնութիւնը նոյն ինքն գիտութիւնն է. մինչ և իսկ Տիտռօյի փիլիսոփայութիւնը Բնութեան իմաստասիրութիւնն է. և ինչպէս իր քննադատներէն մին շատ լաւ կերպով մատնանիշ կ'ընէ «Տիտռօն էր որ ամենէն առաջ, Հէլվէթիուսէն և Հօլպախէն ալ առաջ, վերադարձուց մարդը Բնութեան ծոցը և բարոյական գիտութիւնները վերածեց բնական գիտութիւններու»։

Յօդուածի մը սահմանը չէր ներեր որ ասկէ աւելի ծանրանայինք հանճարի մը վրայ, որ սակայն, արժանի էր հատորներով ուսումնասիրութեան։

Ֆրանսական գրականութիւնը շատ ճոխ է Բնութեան անունով ու անոր փառքին յաւերժացման համար յղացուած գործերով։ ԺԸ. դարը մանաւանդ կը հաշուէ մեծ թիւ մը այդ գործերէն, ինչպէս, Սէն Լամպէրի Saisonsը, Ռուշէի Moisն, Տըլիլի Jardinsը և տակաւին ուրիշ շատեր, որոնց քերթողական արժէքը այնքան բարձր չէ սակայն, որովհետեւ անոնք մեծ մասամբ երկնուած են Բնութիւնը մի միայն հանրային պարտէզներու կամ թատերաբեմի վարագոյրներուն վրայ տեսնողներէ։

Նմանօրինակ կերպով կարելի չէ դատել սակայն Պէռնառտէն տը Սէն Բիէռի մը կամ Ժորժ Սանի մը գրիչին արտադրութիւնները. ԺԹ. դարու այդ նշանաւոր կին գրողին, Ժորժ Սանի՝ վէպերուն մէջ ռուսոյական ներշնչումներով նկարուած դիւթիչ պատկերներ կան, դաշտային թէ լեռնային սիրուն գրուագներ, զորս ասեղնագործեղ վրձինը, շատ զօրաւոր կերպով մը ի յայտ կը բերէ Բնութեան ծոցին մէջ զգացուած տպաւորութիւնները։

Իսկ Պէռնառտէն տը Սէն Բիէռ, Paul et Virginieի չնորհալի վիպողը, Բնութեան տեսարաններուն վեհութեամբը առլցուն հոգի մըն է, իր Etudes de la Natureը մէկն է այն թանկագին գործերէն, զոր կարելի է դասել Բնութեան վրայ կատարուած ուսումնասիրութիւններուն ամենէն բարձր շարքին մէջ. անիկա, արտադրութիւնն է ճկուն գրիչի մը, որ միանալով Բնութեան հեշտանքէն գգլխած սրտի մը զգայնութիւններուն, ծնունդ առած է Բնութեան անունով կատարուած փառաբանութիւններէն ամենէն վսեմին։ Ու Paul et Virginieն ալ, այդ այնքան կարդացուած ու այնքան ալ հաւնուած վէպը, ուրիշ բան չէ արդէն, եթէ ոչ բողոք մը եօ մարդկային ընկերութեան դէմ, որ երկու ճշմարիտ սիրահարներու բաժանումը կը պահանջէ, և հիացումի աղաղակ մը՝ Բնութեան անհասանելի չքնաղութիւններուն առջեւ բարձրացուած։

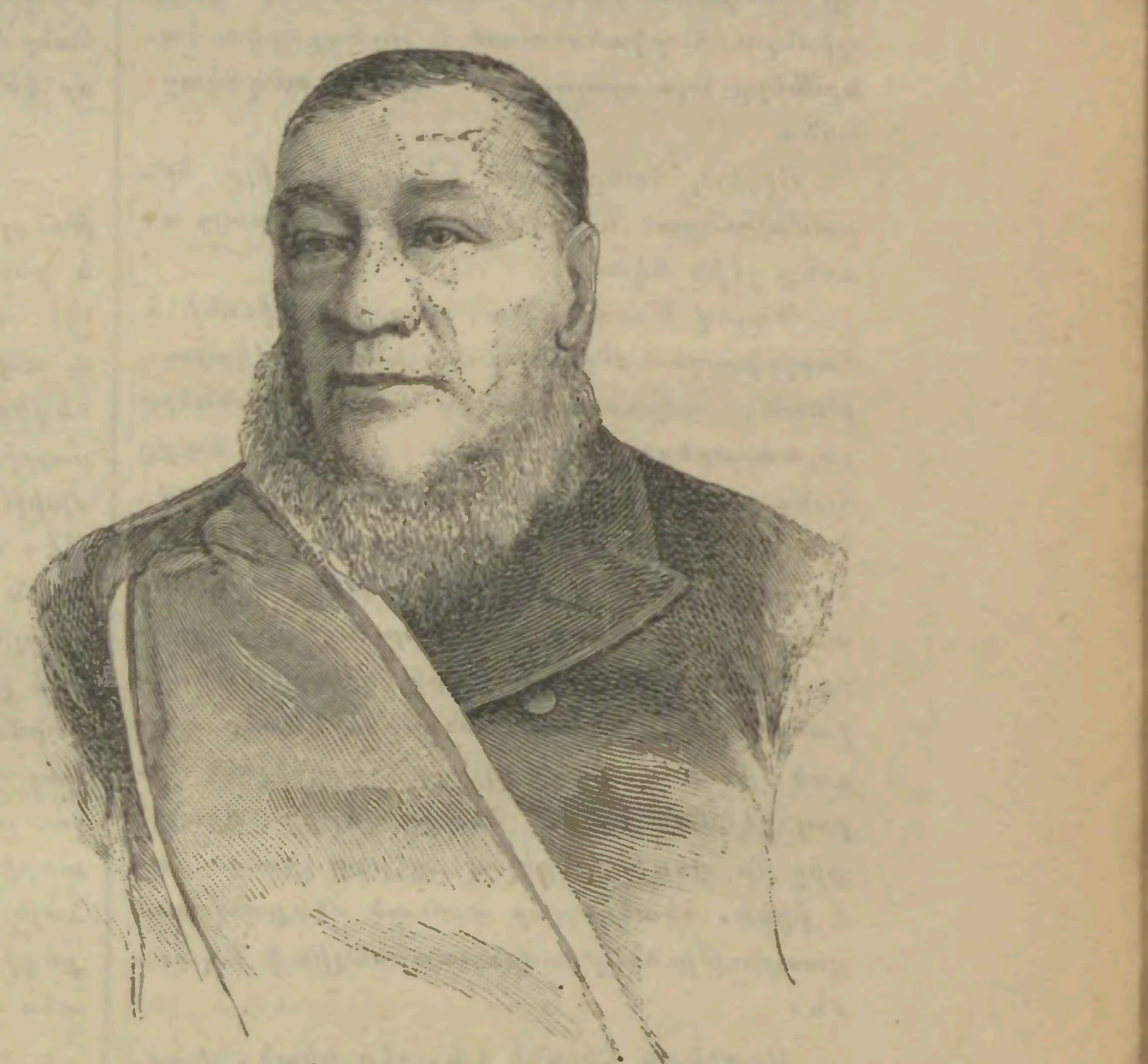
Չեմ գիտեր թէ, ճիշդ հոս դրուած վերջակէտ մը գո՞հ պիտի ձգէ՞ր ընթերցողներս։ Գէթ անոնք, որոնք շատ չեն սիրեր երկար ընթերցումներ — ուր մանաւանդ խնդրոյ բնաւ չկայ — սկսան հաւանութեան նշաններ ցոյց տալ։

Ֆրանսականին համար այսչափ. Անգլիական գրականութեան մասին՝ յաջորդ յօդուածով մը ուրեմն։

ԼԵՒՈՆ ԲԻՒՐԻՇՃԵԱՆ

Պ. ՔՐԻՒԿԷՐ

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՆԱԽՈՐԴ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

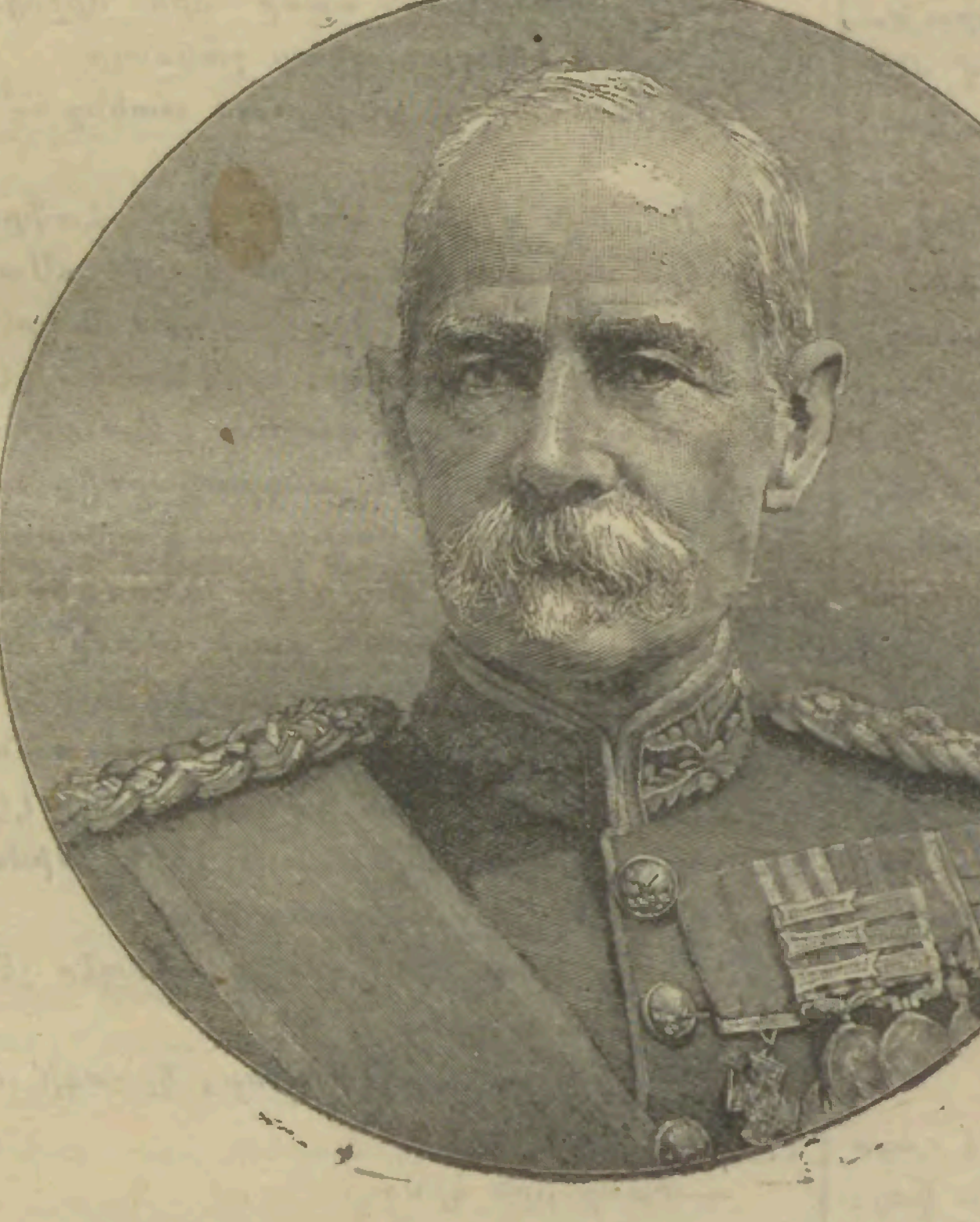

Ամբողջ անունն է Սթէֆանուս Եոհաննէս Բաւլուս Քրիւկէր։ Բօէրյոսի գաղթական հողագործի մը զաւակն է։ Երիտասարդութեանը մասնակցած է այն բոլոր կատաղի կռիւներուն, զորս Թրանսվալի առաջին գաղթականները մղեցին բընիկներուն դէմ։ Նախագահ Պրըկէրսի օրով անդամ ընտրուեցաւ Թըրանսվալի Գործադիր Ժողովին։

1881ին Անգլիոյ դէմ մղուած պատերազմին ատեն առժամեայ կառավարութեան գլուխը կը գտնուէր։ 1883ին Թրանսվալի Նախագահ ընտրուեցաւ 5 տարուան համար, և յետոյ երեք անգամ վերընտրուեցաւ։ Վերջին պատերազմին միջոցին Եւրոպա փախաւ, և Հոլանտա կը բընակի մինչեւ այսօր։ Ջերմեռանդ Քրիստոնեայ մըն է, և չարունակ Աստուածաշունչ կը կարդայ։ 76 տարեկան է։

ԼՈՐՏ ՌՈԲԷՐԴՍ

ԸՆԴՀ. ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐ ԱՆԳԼ. ԲԱՆԱԿԻՆ

69 տարեկան է։ Մասնակցած է Հնդկաստանի, Հապէշաստանի, և մանաւանդ Աֆղանեան պատերազմներուն, ուր մեծ անուն չինած է, «Լորտ Ռոպէրդս օվ Քանտահար» տիտղոսը շահելով։ 1899ին Հարաւ. Ափրիկէ ղրկուեցաւ իբր Ընդհ. հրամանատար անգլիական բանակին, և ազատեց Քիմպըրլին ևՄէյֆքինկը, գրաւեց Պլօէմֆօնդէյնը և Բրեդորիան։ Այս ծառայութիւններուն փոխարէն 100000 ոսկիին պարգեւ մը եւ աստիճանի բարձրացում ստացաւ։

1900էն ի վեր անգլիական բանակին ընդհանուր հրամանատարն է։

ՈՃԻ՞Ր ԹԷ ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԼԷՄԱՆ ՀԱՆԸՄԻ ԴԱՏԸ

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ԱՏԵՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

(Շար. Բ. դատաքննութեան)

Ժամը 6ին միջոցին տրուած 10 վայրկեան դադարէն ետքը դատաւորները սրահ վերադառնալուն, վերսկսաւ լսուիլ վկաներու յայտարարութիւնը։ Նախ կանչուեցաւ դրացիներէն 40 տարեկան Չէյմը Էլա հանըմ՝ կին զօլաղասը հանգուցեալ Րիզա էֆ.ի։ Սա յայտարարեց թէ ոեւէ տեղեկութիւն չունի Լէման հանըմի և Հաֆըզ Իպրահիմի ամուսնութեան պարագաներուն վրայ, թէ իբրեւ դրացի հարսնիքին գտնուած է, բայց չէր գիտեր թէ որուն աղջիկն էր հարսը։

Նախ.—Աղջկանը հօրը տունը գացի՞ր։

Վկան.—Այո՛, զիրենք հարսնիքի հրաւիրելու համար։

—Ի՞նչ ըսին։

—Զենք կրնար գալ, թող ուրախ ըլլան հարսնիքնին ընեն, պատասխանեցին։

—Ո՞վ ըսաւ այս խօսքը։

—Աղջկան մայրը։

—Իհսան պէյ հո՞ն էր։

—Ոչ։

—Ձեզի հետ խօսողը Իհսան պէյի կի՞նն էր։

—Չեմ գիտեր, այնպէս ըսին։

Այս վկային մեկնելու պահուն, ամբաստանեալին փաստաբան Շապուհ էֆ. խօսք առնելով ըսաւ.

—Խնդրեմ թո՛ղ հարցուի թէ երբ մօրը հարսնիքի չգալը հաղորդուեցաւ, Լէման հանըմ ինչ տպաւորութիւն կրեց։

Նախ.—Հարկ չկայ։

Յաջորդ վկան էր Շիլէցի Խատիչէ հանըմ՝ 60 տարեկան։

Նախ.—Լէման հանըմի հարսնիքէն տեղեկութիւն ունի՞ս։

—Ես Չէյմը Էլա հանըմի տունը հիւր էի։ Հրաւիրեց որ մեծ հօրը Խալիլ պէյի տունը երթանք հարսնիքի հրաւիրելու զանոնք։ Հանըմները Պոլիս գացած էին։ Անկէ Իհսան պէյի տունը գացինք։ «Զենք կրնալ գալ, ուրախութեամբ թող հարսնիքնին ընեն» պատասխանեցին։ Մենք ալ ետ դարձանք։

Շապուհ էֆ.—Լէման հանըմ յուզուե՞ր է մայրը չգալուն համար։

Նախ.—Լէման հանըմ հարսնիքէն շատ ժամանակ ետքը մեռաւ, հետեւաբար տօնք աւելորդ են։

Յետոյ կանչուեցաւ Թաշ օճաղըի կողմը բնակող 19 տարեկան Պաքիրէ Միւնիրէ հանըմ, որ ըսաւ թէ երկու տարիէ ի վեր կը ճանչնայ Հաֆըզ Իպրահիմը, օդափոխութեան համար Էրէնքէօյ գացած և հոն տեսած ըլլալով, և թէ Իհսան պէյ ալ հեռուէն ազգական է իրեն, որովհետեւ Լէման հանըմի մամը իր մօրաքոյրն է։

Նախ.—Լէման Հանըմի և Հաֆըզ Իպրահիմի ամուսնութիւնը ի՞նչպէս կատարուեցաւ։

—Չեմ գիտեր թէ իրենց յարաբերութիւնը ի՛նչպէս սկսաւ։ Երկու տարի առաջ Հաֆըզ Իպրահիմը ճանչցայ Էրէնքէօյի մէջ, Քէօշքին առջեւէն անցած դարձած ատեն։ Թուրշուճըին տղան է ըսին։ Պոլիս դառնալէ վերջը օր մը ես տունէն դուրս ելած ատեն Հաֆըզ Իպրահիմ մեր փողոցը մտաւ. բաներ մը ըսաւ ու գնաց։ Վերջէն իմացայ թէ աղջիկը անոր քով փախեր է և միասին ամուսնացեր են։ Օր մըն ալ լսեցի որ Լէման Հանըմ զարնուեր է։ Անգամ մը Հաֆըզ Իպրահիմի հայրը մեզի գալով ըսաւ. «Դուն տեղեկութիւններ ունիս եղեր. գնա դատարանին այսպէս ըսէ, և ես քեզի քանի մը ղշ. տալով կը գոհացնեմ»։ Պատասխանեցի թէ ես այդպէս մէկ քանի ղրուշներու պէտք չունիմ և ատանկ բաներու չեմ խառնուիր։ Տունը չգտնուած պահուս անգամ մըն ալ եկեր է. վերջն ալ կոչնագիր ղրկել տուեր է, որուն վրայ մայրս, որ արդէն հիւանդ էր, յուզումէն աւելի հիւանդացաւ։ Երկուշաբթի օրը Հասան էֆ.ի խանութը լուր ձգեցի թէ «Մայրս հիւանդացաւ, դատարան չպիտի կրնայ երթալ. կա՛մ ոստիկանական և կամ քաղաքապետական բժիշկ թող ղրկէ»։ Այն գիշերը Հասան էֆ. ժամը երեքին ձիով մեր տունը եկաւ. ըսաւ թէ պաշտօնապէս բժիշկ կանչելու պէտք չկայ. ինքը դրամով բժիշկ մը կը ղրկէ։ Ես մօրս հիւանդութեանը մասին թղթէն իլմուխապէր մը առի։

Դատախազ Իհսան պէյ այս իլմուխապէրը նախագահին ներկայացուց։

Շապուհ էֆ.— Միւնիրէ հանըմ ըսաւ թէ Իպրահիմը մէկ անգամ մը փողոցէն անցած տանը տեսած է։ Մարդ իրեն անծանօթ կնոջ մը հանդպած ատեն կենալով կը խօսի՞ հետը։ Ճշմարտութեան համաձա՞յն է ասիկայ։

Նախ.—Դատարանը կը քննէ այդ կէտը։

Դատախազ Իհսան պէյ.— Ամբաստանեալին հայրը՝ Թուրշուճը Հասան էֆ. Միւնիրէ հանըմի տունը երթալով ըսեր է թէ «Քեզի դրամ կուտամ, սուտ վկայութիւն պիտի ընես»։

Ամբաս.— Միւնիրէ հանըմ ճշմարտութիւնը չըսեր կոր։ Շատ լաւ և առաջուընէ կը ճանչնայ զիս։ Լէման հանըմի հետ հինգ տարիէ ի վեր յարաբերութիւն ունէինք։ Միւնիրէ հանըմ երկու տարի առաջ Պօսթանճի եկած էր. այն ատենէն շատ լաւ կը ճանչնար զիս։

Նախ.— Երդում ըրաւ, այսպէս վկայութիւն կուտայ, ստիպում չենք կրնար ընել։

Անկէ վերջը լսուեցաւ Եալը բնակող Հասան աղայի աղջիկ 19 տարեկան Սաատէթ հանըմ, որ յայտարարեց թէ ո և է տե-

դէկութիւն չունի Լէման հանըմի՝ Հաֆըզ Իպրահիմի հետ ամուսնութեան մասին, և թէ մէկ քանի անգամ Լէման հանըմի տունը տեսած է Հաֆըզ Իպրահիմը, որուն համար ըսին թէ ազգականն է։

—Ըսել է չէք գիտեր ի՛նչպէս ամուսնացած ըլլալնին։

—Ոչ։

Դատախազ Իհսան պէյ.—Բայց աղջկանս փախչելուն պատճառ այս հանըմն է. ատոնք զէնքով եկան աղջկանս սպաննեցին, և կառք դնելով փախցուցին։

Սաատէթ հանըմ երդմամբ հերքեց այս ըսուածը։ Նախագահը հարցուց ամբաստանեալին փաստաբաններուն թէ ինչո՞ւ խնդրած են որ կանչուին Ֆէրտանէ և Էլմաս հանըմները։

Շապուհ էֆ.—Լէման հանըմ հօրը տունէն վռնտուելէն ետքը այն աստիճան վախցած և յուսահատած էր որ խեղճին յուզումը հանդարտեցնելու համար նոյնիսկ դեղի դիմելու հարկադրուած է. յիշեալ երկու հանըմները այս պարագան պիտի տեղեկացնեն։

Յիշեալ հանըմներու ներս բերուիլը հրամայուեցաւ նախագահին կողմէ, բայց ատոնք չէին եկած։

Գալով Մուսթաֆա, ոստիկան Հիւսնի, և հարիւրապետ Թէվֆիգ էֆ.ներու վկայութեան, ամբաստանեալին փաստաբանները յայտարարեցին թէ ասոնք դէպքէն ետքը հանգուցեալին սենեակը մտած ըլլալով, հոն տեսածնին պիտի նկարագրէին, և թէ հարիւրապետ Թէվֆիգ էֆ. թէև ամբաստանիչ վկայ մըն է, բայց իր Ա. հարցաքննութեան միջոցին ըսած էր թէ դէպքէն անմիջապէս ետքը Լէման հանըմի սենեակը գացած, և անոր ի՛նչ ըլլալը հարցնելուն վրայ, Լէման հանըմ՝ ձեռքը վէրքին վրայէն քիչ մը առդին բերելով վէրքը ցուցուցած է իրեն. հետեւաբար տրուած մէկքանի բացատրութիւններ ամբաստանեալին ի նպաստ են։

Ոստիկան Հիւսնի էֆ. չէր եկած, փաստաբանները ըսին թէ անոր յայտարարութիւնները կան հարցաքննութեան մէջ. բայց քարտուղարին կողմէ յայտարարուեցաւ թէ Զավուշ Հիւսնի էֆ. անունով մէկը չկայ։ Ասոր վրայ ներս բերուեցաւ Հարիւրապետ Թէվֆիգ էֆ.։ Լէման հանըմի հայրը Իհսան պէյ առարկեց թէ Թէվֆիգ էֆ. ամբաստանեալին ազգական է մօր կողմէ, բայց չկրնալով ապացուցանել, նկատողութեան չառնուեցաւ, և սկսաւ լսուիլ վկայութիւնը յիշեալ Թէվֆիգ էֆ.ին, որ յայտարարեց թէ դէպքին գիշերը ժամը 4ին միջոցները Իպրահիմ էֆ., յուզուած և աճապարանօք կը վազէր սրճարանին առջեւէն «բժի՛շկ, բժի՛շկ» պոռալով։

—Դուն զէնքը տունը չտեսա՞ր։

—Ո՛չ, ես Լէման հանըմի քովէն մեկնելով, մայրս հոն բերելու համար գացի։ Մայրս բերած ատեն տեսայ որ ոստիկանները Իպրահիմը կը տանէին ատրճանակով մեկտեղ։

—Ուրիշ յուզման նշան մը չտեսա՞ր։

—Ոչ։

Դատախազ Իհսան էֆ. պնդեց թէ այս վկային խօսքերուն մէջ հակասութիւն կայ։ Փաստաբան Շապուհ էֆ. խնդրեց որ վկային հարցուի թէ Լէման հանըմ ձեռքովը նշան մը ըրա՞ծ է իրեն։ Այդ հարցումը եղաւ նախագահին կողմէ, և «ոչ» պատասխանը առնուեցաւ։

Ցաջորդ վկան էր Շամմա հանըմ։

Նախ.— Լէման հանըմ և Հաֆըզ Իպրահիմ Դուրպան պայրամին Իհսանիյէյի տունը գացեր, եւ ետքը վերադարձեր են, անկէ վերջը ուրիշ դէպք պատահեցա՞ւ։

—Չգիտեմ։

—Հաֆըզ Իպրահիմի և Լէման հանըմի ի՛նչպէս ամուսնանալնին գիտե՞ս։

—Չգիտեմ, աղջիկը փախեր է, յետոյ Հաֆըզ Իպրահիմ էֆ.ի հետ ամուսնացեր է ըսին։

—Լէման հանըմին վիճակը փոխուեցա՞ւ Դուրպան պայրամին հօրը տունէն վերադառնալէն ետքը։

—Այո՛, միշտ կը մտածէր, չգիտեմ ինչո՛ւ։

—Չհարցուցի՞ր։

—Եթէ հարցնէի ալ, «ոչինչ» կ'ըսէր ու վիզը ծռած խորունկ կը մտածէր։

—Առա՞ջ ալ այնպէս էր։

—Առաջ աղուոր աղուոր կը խօսէր կը խնդար։

Շապուհ էֆ.— Արդեօք զէնքը կը ճանչնայի՞ն։

—Կը ճանչնայի։

Նախ.— Դատարանը կ'որոշէ այս կէտերը. մի՛ զբաղեցնէք։

Անկէ վերջը կանչուեցաւ 50 տարեկան Սապիրէ հանըմ, որ յայտարարեց թէ Լէման հանըմ Պայրամին հօրը տունը գնաց և երկու օր կենալէ ետքը վերադարձաւ.

—Ե՞րբ վերադարձաւ։

—Օրը չգիտեմ։ Ես երկուշաբթի օրը Թուրշուճիին տունը գացի։ Մարդ մը եկաւ և ըսաւ թէ Լէման հանըմի հօրը տունէն չեն տուած ուզած բէլըրինը, օղը, մատնին և պարանջանը։ Լէման հանըմ շատ սրտնեղեցաւ և մտածել սկսաւ, ըսելով թէ կեռայրիս քով շատ պզտիկ ձգեցին։ Ես զինքը մխիթարել ջանացի, բայց պատասխանեց թէ. «չես գիտեր, որչափ դժուարս եկաւ, ամէն մարդ երեսս կը թքնէ. գիտեն որ ջղային եմ, ինչո՞ւ ինծի այնպէս կ'ընեն», այս ըսելով սաստիկ լացաւ։ Աստուած ողորմած է, ըսելով մխիթարել ջանացի, անիկայ դարձեալ պատասխանեց. «Այսպէս ընելու չէին ինծի. Թուրշուճըին տղան այսքան տարիէ ի վեր զիս կը սիրէր, առաջ ընաւ ձայն չհանեցին, ու հիմա ալ — կորսուէ՛, քեզի պէս զաւակ չունիմ — ըսելնին չգիտես ո՛րքան ցաւ պատճառեց սրտիս»։

—Այս խօսքերը լաւ եղա՞ւ։

—Խոհանոցը մայրը կար։

—Վե՞րջը։

—Ելայ տուն գացի ժամը 5ին միջոցները. աւելի կենալու պէտք չտեսայ։

—Լէման հանըմի զարնուած ատենը հո՞ն էիր։

—Ոչ, այն գիշեր տունն էի։ Հաֆըզ Իպրահիմ մեր տունին առջին գալով «Սապիրէ՛ ապլա» պոռաց, հարցուց թէ ո՛ւրկէ կրնայ գտնել բժիշկ մը, որովհետեւ Լէման հանըմ ինքզինքը զարկաւ։ Այս միջոցին գլուխը բաց էր, և անդրավարտիք մը հագած էր։ Սաստիկ կուլար ու կ'արտասուէր։ Անիկա բժիշկ փնտռելու գնաց, ես ալ կեցայ։ Ցաջորդ առտուն գացի, ժամը 2ին ատեններ հոն էի։ Հանգուցեալին մօրը հետ ուրիշ հանըմ մըն ալ եկաւ. դիմացի տունը դրին։ Ցետոյ մօրը հետ գտնուող կինը Լէման հանըմի սենեակը մտաւ։ Վերջը Սիմոն էֆ. և ուրիշ պաշտօնեաներ եկան։

—Դուն ժամը 4ին չգացիր, այնպէս չէ՞։

—Ոչ, երկուքին։

—Զարնուած օրը չեմ ըսեր, կիրակի՛ օրը։

—Ժամը 3ին 4ին։

—Շփոթ կը խօսիս։

—Ոչ, ժամ 3ին գացի. չորսին մօտ էր։

Նախ. (Ամբաստանեալին) — Ձեր տունը ժամը քանի՞ին ճաշ կ'ընեն։

—Երբ որ ուզեն։

—Ի՛նչպէս կ'ըլլայ ատիկա։

—Ես ցորեկները գործի կ'երթամ, չեմ գտնուիր, ուրբաթ և կիրակի օրերն ալ տունը չեմ կենար. միայն իրիկուան կերակուրին տունը կ'ըլլամ. անոնք ցորեկուան ճաշը երբ որ ուզեն այն ատեն կ'ընեն։

Նախագահը ամբաստանեալին հայրը կանչելով հարցուց.

—Կիրակի առտու տո՞ւնն էիր։

—Խանութն էի։

—Ժամը քանի՞ին ճաշեցիր։

—Ցորեկին չճաշեցի։

—Ձեր տունը քանի՞ին կը ճաշեն։

—Զորսին, երեքին, հինգին։

—Որոշեալ չէ ուրեմն։

—Ոչ, խոհարար չունինք, կինս կ'եփէ։

—Վերջապէս քանի՞ին կ'ուտեն։

—Չգիտեմ, հինգին։

—Այն օր դուն ճաշեցի՞ր։

—Իրաւ որ ճաշելս կամ չճաշելս չեմ գիտեր, երկու ամիս անցած է։

Նախագահը յետոյ կրկին հարցաքննեց Սապիրէ հանըմը, որ ըսաւ թէ ժամը 4ին մօտ գացած էր հոն, թէ մէկ երկու ժամ նստաւ հոն մինչեւ վեցը, թէ կերակուր չհանուեցաւ, թէ Այիշէ հանըմը և տղաքները միայն կային տունը և այլ մարդիկ չկային, թէ ինքը Լէման հանըմի ըսածները Հասան էֆ.ի և կնոջը չէ ըսած, և ինքը տուն դարձած է, և այն գիշերն ալ Լէման հանըմ ինքզինքը զարկած է։

Ցետոյ լսուեցաւ վկայութիւնը 40 տարեկան Սէրվէթ հանըմի, որ եղած հարցումներուն պատասխանեց թէ Լէման հանըմի հետ կը տեսնուէր ինքը, թէ ինքը չէր տեսած այլ լսած էր Լէման հանըմի հօրը տունէն երթալը, ուրկէ վերադարձին շատ տրտմուր ու մտածկոտ էր։ «Օր մը ասոր պատճառը հարցուցի, պատասխանեց թէ՝ հայրս զիս սաստեց. տխուր եմ. կարասիներս չը տուաւ։»

—Ի՛նչ տեսակ կարասի էր ատիկայ։

—Դաշնակ, պարանջան, օղ։ «Դուն ողջ ըլլաս» ըսելով մխիթարեցի զինքը։

—Կիրակի օրը տեսակցեցա՞ր։

—Ոչ, երեքշաբթի օրը, անկէ վերջը չտեսայ։

—Հօրը տունը ո՛րչափ ատեն կեցաւ։

—Չըսաւ ինծի։

—Անոնց եկած օրը՞ գացեր էիր։

—Ոչ երեքշաբթի գացի։

Դատախազ Իհսան պէյ.— Այս հանըմը դէպքին օրը հոն է եղեր։ Դիրեկտորապահը են. զէնքը տեսեր են։ Վկաներէն Թէվֆիգ պէյ ուրացաւ ատիկայ. նոյն իսկ դէպքին վայրը գացող բժիշկ. դատախազը քառորդ ժամու չափ վար դրեր է զէնքը։ Ասոր անունը Սապիրէք է. ճշմարտութիւնը գիտէ, բայց հիմայ կ'ուրանայ։

Սէրվէթ հանըմ.— Զրպարտութի՛ւն. դէպքին գիշերը Հասան էֆ.ի աղջիկը Ֆաթմա հանըմ վազեց մեզի եկաւ և բաներ մը եղաւ, «մայրս մարեցաւ, հասիր» ըսաւ. իրբեւ դրացի գացի. սօֆային մէջ հանդիպեցայ Այիշէ հանըմին. «Տեսա՞ր գլխըւս եկածը» ըսելով լաց ու կոծի սկսաւ։ Վերջը երկու էֆէնտիներ եկան. անունս հարցուցին, ես ալ ըսի թէ «Սէրվէթ կը կոչուիմ, ամուսինս ալ Տէֆթէրխանէի պաշտօնեայ Սալիհ էֆ.ն է»։ Անկէ վերջը տուն գացի։

Վկաներէն 30 տարեկան դրացի Կիւլթէր հանըմ հարցաքննուելով ըսաւ թէ Լէման հանըմ Պայրամին երկրորդ օրը հօրը տունը երթալով երկու գիշեր հոն մնաց և երկուշաբթի վերադարձաւ, թէ անկէ երկու օր վերջը զայն կրկին տեսնելուն շատ տխուր և մտածկոտ գտաւ. հօրը տունը գտնուած կարասիները իրեն չտրուած ըլլալուն համար։

Դատախազ Իհսան պէյ.— Արդէն օղը և մատնին իր քովը, այսինքն Թուրշուճըին տունն էին։

Նախ. (Ամբաստանեալին). — Այնպէ՞ս է։

Ամբաստանեալը.—Այո՛, մեր տունն էին, կեղծ ադամանդէ օղ մը և նմանօրինակ պարանջանը. բայց անիկայ ուրիշ կարասիներ և գոհարեղէններ ունէր, անոնք կ'ուզէր։

Նախ. (վկայ Կիւլթէր հանըմի).— Հայրը իրեն ուշունք առեր է, իմացա՞ր։

—Այո՛, չուէկայ գացեր և ուշունք առեր են։

Ուրիշ վկայ մը՝ Մուսթաֆա էֆ.՝ գալով, նախագահը հարցուց.

—Լէման հանըմ զարնուեր է և դուն հոն գացեր ես։ Հաֆըզ Իպրահիմը տեսա՞ր։

—Ո՛չ, անիկա պահականոց եկած էր. ես ալ հոն էի, ինքզինքը պատուհանէն վար նետել ուզեց, չթողուցի. «Ա՛խ, օ՛ֆ» կ'ընէր։

—Ուրիշ մարդ կա՞ր։

—Ո՛չ, մինակ ես կայի։

Վկաներէն Հիւսնի էֆ. եկած չէր։ Ուստի կանչուեցաւ Իսմայիլ Տայը, 60 տարեկան, Քէմախցի, որ Թուրշուճի Հասան էֆէնտիի Էրէնքէօյի պօսթանին մէջ պարտիզպան է, և որ յայտարարեց.

—Հաֆըզ Իպրահիմ Էրէնքէօյ եկաւ, բայց օրը չգիտեմ, կարծեմ կիրակի էր. պարտէզին մէջ հրազէն պարպեց. հոն միւս արտին մէջ կ'աշխատէին Շաքիր, Ահմէտ և Էօմէր։ Երկու անգամ իրարու ետեւէ օդին մէջ պարպեց հրազէնը։

—Դուն տեսա՞ր։

—Ես հեռուն էի, Էօմէր աւելի մօտ էր զէնքը պարպուած տեղին։

—Զէնքը մաքրե՞ց։

—Այո՛, քուրջով մը մաքրեց և մէջքը խօթեց գնաց։

—Ձեռքը լուա՞ց աղբիւրէն։

—Ո՛չ, չտեսայ, աղբիւրը ճամբուն վրայ է։

—Ատրճանակը ինչո՞ւ պարպեց։

—Չգիտեմ. ամէն ատեն կուգար հրազէն կը պարպէր. փափաք ունէր։

—Հրազէնը ամա՞ն ունէ՞ր։

—Չգիտեմ մէջքը խօթեց գնաց։

Լսուեցաւ նաեւ Էրէնքէօյ Թուրշուճը Հասան աղայի պարտէզին մօտ պարտիզպանութիւն ընող Էօմէր, որ գրեթէ միեւնոյն վկայութիւնները տուաւ, աւելցնելով թէ Հաֆըզ Իպրահիմ անցեալ տարի ալ կուգար հրազէն պարպելով կը զբօսնուր, և թէ Լէման հանըմի զարնուիլը 15 վերջը իմացած է։

Ունգարան հաճի Հասանի խանութը Թուրշուճի Ահմէտ եւս կանչուելով ըսաւ թէ Հաֆըզ Իպրահիմի Էրէնքէօյ գացած օրը խանութը չէր, և Լէման Հանըմի սպանութենէն տեղեկութիւն չունէր։

Նախ.—Դո՞ւն ալ պարտէզ կը գտնուէիր։

—Ոչ ես Թուրշուճի եմ։

Նախ.—Տեսէ՛ք ի՛նչ կ'ըսէ հոն չէ եղեր։

Շապուհ էֆ.—Այս դէպքէն առաջ, Իհսան պէյին մարդոցմէն Խուրշիտ՝ Հաֆըզ Իպրահիմի հետ տեսակցած ատեն, ատիկա ալ քովերնին գտնուեր է. ասոր համար է որ կանչուելուն պէտք տեսնուեցաւ։

Նախ. (վկային).— Դուն այն ատեն միասի՞ն էիր։

—Այո՛, մէկը եկաւ. Հաֆըզ Իպրահիմի հետ սրճարան գացին և տեսնուեցան։ Լսեցի որ Հաֆըզ Իպրահիմ կ'ըսէր. «Աներօջս և զոքանչիս բարեւ խօսէ»։ Բոլոր գիտցածս այս է։

*** Անկէ վերջը տեղի ունեցածը՝ այն է մէկ երկու ուրիշ վկաներ կանչուելուն են. մասին Շապուհ էֆ.ի տուած խնդրագիրը և դատարանին տուած որոշումները երեկուան թիւին մէջ արդէն գրուած ըլլալով, վաղը մէկ քանի մանրամասնութիւններ ալ կը հաղորդենք։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՕԷՐՆԵՐԸ իրարու ետեւէ անձնատուր կ'ըլլան։ Թրանսվալի մէջ 440 Պօէրներ անձնատուր եղան ուրբաթ օրը. մէկ թնդանօթով, Սթանտէրդընի մէջ՝ 289 հոգի Բերլինյսի մէջ՝ 255, որոնց 219ը ապստամբ են։ Թրանսվալեան նախկին կառավարութեան բոլոր անդամները անձնատուր եղեր են, 50 անձնապահ զօրքերով։ Անձնատուր եղողները իրենց զէնքերը յանձնելէ զատ, տեղեկութիւն կուտան թէ ո՛ւր թնդանօթ կամ զէնք պահուած է, և ո՛րչափ։ Ամբողջ Հարաւ. Ափրիկէի մէկ ծայրէն միւսը հաստարմութեան ցոյցեր կ'ըլլան։ Սթանտէրդընի մէջ անձնատրութիւնները տեղի ունեցած են Զօր. Պօթայի անօրէնութեամբ, և Անգլիացի Զօր. Համիլդընի ներկայութեամբ։ Զօր. Համիլդըն յայտարարեր է թէ անգլիական ազգը ո՛րչափ հիացած էր Պօէրներուն մղած վսեմ պայքարին համար, և յոյս յայտներ է թէ անոնք Էտուըրտ թագաւորին հաւատարիմ հպատակները պիտի ըլլան։ Զօր. Տէվէդ. իր սովորական դիւրաշարժութեամբ և գործունէութեամբը կ'աշխատի հաշտութեան գործին համար։ Իր նախորդ ոսոխին՝ Զօր. Էլիըդի ընկերակցութեամբ կը հսկէ Օրանժի մէջ տեղի ունեցած անձնատրութեանց։ Զօր. Էլիըդ Վրէտէֆորդի մէջ Պօէրներուն ուղղելով խօսքը, ըսեր է թէ Էտուըրտ թագաւորը հեռագիր մը ուղղեր է Անգլիայէն, գոհունակութիւն յայտնելով պատերազմին վերջանալուն առթիւ, և գովելով Պօէրները և անգլիական զօրքերը։ Ն. Վեհափառութիւնը յոյս կը յայտնէ թէ Պօէրները պիտի կրնան քիչ ատենէն իրենց ագարակները դառնալ և բարօրութեամբ ապրիլ։ Պօէրները երեք անգամ «կեցցէ» ըսեր են։ Պօէր մը պատասխանելով շնորհակալութիւն յայտներ է թագաւորին հեռագրին համար, և ըսեր է թէ Պօէրները այնչափ հաւատարիմ պիտի ըլլան նոր կառավարութեան, որչափ եղան հինին։ Թրանսվալի առժամեայ նախագահ Շալք Պըրկըր ալ յորդորեր է Պօէրները մոռնալ և ներել անցեալը, և հաշտութեան պայմաններուն համաձայն շարժիլ։

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ կնքուելուն առթիւ կրօնական մեծ արարողութիւն մը տեղի ունեցաւ կիրակի օրը Բրեդօրիայի մէջ։ Ներկայ էին լորտ Քիչըներ, շատ մը զօրավարներ, 5000 զօրք, և 20000 քաղաքացի։ 10 նուագախումբեր նուագներ կը զարնէին։ Քէյփ Թաունի արքեպիսկոպոսը քարոզ մը խօսելով, ըսաւ թէ խաղաղութիւնը Էտուըրտ Է.ի թագադրութեան թագին ամենէն մեծ գոհարն է։ Լորտ Քիչըներ պատուանշաններ բաշխեց։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴԱՀԼԻՃԸ 41րդն է, 1870էն ի վեր։ Ֆրանսայի մէջ հանրային կարծիքը այնչափ խանդավառ ընդունելութիւն մը չըներ նոր դահլիճին։ Ազգայնականները կը պատրաստուին պայքար մղել Քօմպի դահլիճին դէմ, երբ այս վերջինը գործի ձեռնարկէ։ Գաղթային նախարար Պ. Տումերկի համար կ'ըսուի թէ Անգլիասէր է, և բողոքական ըլլալով կ'աշխատի աւելի Անգլիոյ ազդեցութիւնը տարածել։ Ծովային նախարար Պ. Բէլըթան, որ Մ. Բենի խմբագիրներէն է, տրամադրութիւն կը ցուցնէ իր բոլոր ուշադրութիւնը ընդծովեայ մարտանաւերու յաւելման նուիրելու։ Նոր դահլիճին անդամներէն շատերը 60ը անցուկ են, ասոր համար «Ծեր նախարարութիւն» կոչել սկսած են զայն։ Դահլիճը երեքշաբթի օրը խորհրդարանին մէջ պարզեց իր քաղաքականութիւնը, որ նախորդին քաղաքականութիւնը պիտի ըլլայ։

ԲԵՆԴԵՐՍՊՈՒՐԿԻ համալսարանին մէջ ու-

ԹԵՐԹՕՆ «ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի (65)

ՔԱՄԻՅԼ ԲԷՌ

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԿԻՆԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ը.

ԼԻՕԼ ՀԷՆՆԷ

Ու ծայրայեղ յուսահատութեամբ մը յաւելեց.

—Ի՛նչ ըսել կ'ուզէք. բան մը չեմ գիտեր այս դժբաղդ գործին վրայ, ոսէ պատասխան չեմ կրնար տալ։ Շատ դիւրին է նեղը ձգել զիս, քանի որ մութին մէջ կը տապլտկիմ։ Ի՛նչ դաշոյն է ան որուն վրայ կը խօսիք։

Լաթէյրրա յստակօրէն պատասխանեց.

—Այն դաշոյնը որով սպաննուեցաւ տիկին մը Սէն-Լուվան... որ արիւնոտ գտնուեցաւ զոհին անկողնին մէջ... հնդկական դաշոյն մը որ զոհին ամուսնոյն կը պատկանէր և կը գտնուէր անոր սնտուկին մէջ։ Հոնկէ առաւ զայն ձեր քոյրը, որ քիչ մը առաջ ըրած հարցաքննութեանս մէջ հարկադրուեցաւ խոստովանիլ թէ ոճիրին նախորդ իրիկունը առանձինն մտած է Պ. Սէն-Լուվանի սենեակը...

Բօլ տարապայման վհատութեամբ մը ձեռքերը ճակտին տարաւ.

—Քո՛յրս, ըսաւ, բայց յանուն Աստուծոյ, ըսէք, ինչո՞ւ առած պիտի ըլլայ այդ դաշոյնը։

Լաթէյրրա հեզնոտ ձայնով մը պատասխանեց.

—Կնո՛ջ գաղափար... որ այնքան գէշ գաղափար ալ չէր. եթէ ձեզի ալ ընդունիլ տուած և առաջ տարած ըլլար։ Ամուսինը եթէ ամբաստանուէր թէ նախանձի և բուռն զայրոյթի վայրկեանի մը մէջ սպաննած է իր կինը, ապահովաբար ազատ պիտի արձակուէր, և դուք ալ ամէն կասկածէ զերծ պիտի մնայիք։

Դժբաղդ երիտասարդը գոչեց.

—Օ՜հ, մղձաւանջ մըն է ատիկայ։

Ու դատաւորին քով գալով անոր ձեռքերը բռնեց և ըսաւ.

—Պարո՛ն, ինծի նայեցէք, աչքերուս նայեցէք, աչքերուս զորս ձեր վրայ յառած եմ։ Ըսէք, մարդասպանի մը երեւոյթը ունի՞մ, կրնա՞մ ոճիր մը գործած ըլլալ... եւ ի՛նչ ահաւոր ոճիր, Աստուա՛ծ իմ։

Այս անգամ Լաթէյրրա եռ ես ընկրկեցաւ, համոզումը խախտած կը թուէր. փայլակի մը արագութեամբ սա մտածումը ունեցաւ թէ մի՛ գուցէ խաբուած ըլլայ։ Բայց գրեթէ անմիջապէս ետքը յաղթուեցաւ իր անպարտելի անփառութենէն, և մարեցաւ իր արտին մէջ արթնցած գթութեան և յուզումի նշոյլը։ Կարելի՛ բան չէր. իր եզրակացութիւններուն մէջ այս աստիճան խաբուած չէր կրնար ըլլալ, մանաւանդ թէ Պ. Արնօլտի նման ճարտար ու խորատես ոստիկան մը համամիտ էր իր ենթադրութիւններուն։ Ու Լաթէյրրա իր հարցումները վերսկսաւ նոր ու մտնաւոր հակակրութեամբ մը, որովհետեւ իր ունեցած վայրկենական մէկ տկարութիւնը տեսակ մը ատելութիւն ծնուցեր էր իր մէջը Բօլ Հէննէի հանդէպ, որ կրցած էր զինքը յուզել։

—Ժամը քանի՞ին մեկնեցաք տիկին Սէն-Լուվանի սենեակէն։

—Կէս գիշեր էր գրեթէ։

—Այս առտու պատմեր էիք թէ ձեր սիրուհիին քովէն մեկներ էիք, տեղի տալով պաղատանքներուն ձեր քրոջ և Տիկին Սիւզանի, որո՛նք սարսափահար եղեր էին Պ. Սէն-Լուվանի նախատեսնեակ գտնուելէն։

—Այո՛։

—Վե՛րջը ի՛նչ ըրիք։

—Կայարան գացի և շոգեկառք նստելով Բարիզ դարձայ, և քալելով իմ սենեակս եկայ։

Դատաւորը որուն աչքերը շողացին յանկարծ, անտարբեր շեշտով մը հարցուց.

—Անշուշտ չէք յիշեր ժամը քանի՞ին կառախումբով Բարիզ դառնալնիդ։

—Ընդհակառակն լաւ կը յիշեմ. ժամ 2.50ին կառախումբն էր։

Լաթէյրրա սարսռաց.

—Ըսել է թէ երկուքուկէս ժամուան պէտք ունեցաք տունէն մինչեւ կայարան գալու համար, մինչ հազիւ 500 մեդրի չափ հեռու են անոնք իրարմէ։

Այս ըսելով թուղթի մը վրայ ծռեցաւ և ըսաւ.

—Երեք կառախումբ կար. կէս գիշերը 22 վայրկեան անցած, 34 վայրկեան անց և 48 վայրկեան անցած։ Ինչպէս եղաւ որ այս երեք կառախումբերէն մէկը չնստաք։

—Մտադրաց, վարանած մնացեր էի։ Քանի անգամներ խորհեցայ թէ արդեօք լաւ չէ՞ ընեմ Սիւզանի քով դառնալով։ Աւելի՛ վտանգ ըլլալ կ'ուզէի թէ որոշեալ ժամադրավայրը գալու խոստումը պիտի պահէ։ Երբ վերջնապէս որոշեցի մեկնիլ, ժամը 12ը 48 անցած կառախումբը կայարանէն դուրս կ'ելլէր. ուստի հարկադրուեցա՛յ սպասել գիշերային միակ մնացեալ կառախումբին, որ ժամը 2.50ին կը մեկնի։

—Օ՜հ, օ՛հ, ի՛նչ ըրիք ուրեմն այդ ժամանակին մէջ։

—Պառկեցայ։

—Կայարանի՞ն մէջ։

—Այո՛, կայարանին և մերձակայ փողոցներուն մէջ։

—Կրնա՞ք ուրեմն ցուցնել մէկը որ գիշերուան ժամը 12էն մինչեւ 1 ձեզ տեսած ըլլայ կայարանին մէջ կամ շուրջը։

Բօլ մտածկոտ երեւոյթ մը առաւ.

—Ո՛չ, ըսաւ, անմիջապէս կայարանին մօտ, և մերձակայ փողոցներն ալ ամայի էին։

—Ցաւալի բան, ըսաւ դատաւորը։

Եւ բառերը հատիկ հատիկ արտասանելով յարեց.

—Մտածեցէք որ այդ մանրամասնութիւնը չափազանց կարեւոր է ձեզի համար. որովհետեւ մանկամարդ կինը սպաննուած է ճիշդ այդ ժամանակամիջոցին, զոր ինչպէս անցուցած ըլլալնիդ չէք կրնար ըսել։

Սաստիկ դող մը պատեց Բօլի ամբողջ մարմինը։

—Ուրիշ բան մը չեմ կրնար ըսել ձեզի, մրմնջեց։

Պ. Լաթէյրրա աւելի չպնդեց, և ուղղուելով դէպ ի դուռը այն խցիկին, ուր կը գտնուէր Մատլէն, լուռ ու մունջ իր սենեակը բերաւ մանկամարդ աղջիկը։

(Շարունակելի)

ամսողներուն թիւը նուազեցնելու համար, քննիչները մուտքի քննութիւններուն այնչափ դժուար հարցումներ ուղղեր են որ 50ի չափ պատանիներ չեն յաջողեր։ Ասոր վրայ, բոլորն ալ մերժեր են չարունակել քննութիւնները։

90000 ՌՈՒԲԻ ՁԻՆՈՒՈՐՆԵՐ մեծ ուշադրութեր պիտի կատարեն յատուկեայ օգոստոսին Քուրսքի նահանգին մէջ։ Զորն ալ ներկայ պիտի գտնուի։

ՌՈՒԲԻ կառավարութեան հրատարակած պաշտօնական ցուցակներէն կը տեսնուի թէ 1901ի մէջ ոցին 128131 Ռուսեր Սիպերիա գաղթեր են։

ՊԱՐԱԿԱՍՏԱՆԻ Շահը վերջերս Պերլին այցելած ատեն պատուանշան մը տուած էր Վիլհելմ կայսեր, ինչպէս արդէն գրեցինք։ Այս պատուանշանին արժէքը 1100 ոսկերին կը հաշուուի։

«ՄՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ՕՐԱՑՈՑԸ
1902

1320 ՅԱԿ.	ՕՐ ՄԱՅԻՍ 31	1902 Հ.Տ.
Բեկտ. Եվէլ 7	ՈՒՐԲԱԹ ԾԸ. օր Քննութ. Պահք.	Ծանէ 13
Ա.ԱԿՕՐ 4.33		Կ.ԱՕՐ 4.23

Ա.ո Ք. ժ. 11, բոպէ 37

Զուարթագին եղանակ

ՉԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏՂԱՁՈՒ

Նչէ ասպա Հեչմաքեան ասպչճան է		
Ֆ.Գոլիա 21	Պէրուզ 23	Բեզերպ. 10
Արքանկէլ —2	Բարիզ 8	Վիեննա 10
Սօֆիա 13	Աքէնք 18	Թրիեզդէ —
Իւմիր —	Տրապզան —	Սելանիկ—16

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷ Իզմիրի Առաջնորդ Տ. Մեկքսեդեկ Սրբազանի հեռագրուած էր թէ Պիւլղարիկի առաջնորդ Տ. Մովսէս եպսկ. Կիւլիկիոյ կաթղ. ընտրութեան պատասխրակ կարգուած է Խառն Ժողովոյ որոշմամբ և ինդրուած էր հաղորդել այս որոշումը Տ. Մովսէս եպսկ.ի, որ այս միջոցին անձնական գործով Իզմիր կը գտնուի։ Տ. Մովսէս եպսկ.ի պատասխանի նոյն հեռագրոյն յայտներ է թէ հաճութեամբ կ'ընդունի Խառն Ժողովոյ որոշումը և պատրաստ է մեկնիլ Ատանա, երբ որ ուզէ վարչութիւնը։ Երկչ Պատրիարքարանէ Դատական նախարարութեան թէզքերէ մը գրուելով, Տ. Մովսէս եպսկ.ի պաշտօնին յանձնարարաթղերը խնդրուեցաւ։

ՍԵՒԱՍՏԻՈՑ Առաջն. փոխանորդ Եաղլի Վ.ի խնդրոյ Շապին Գարահիսարի առաջնորդին և որոշմամբ կնգր.վարչութեան կրօն. Ժողովոյ, մայիս 12ին հասեր է Շապին Գարահիսար, ուր պիտի յանձնուի իրեն Ազպրերու Ս. Նշան վանքին մատակարարութիւնը։ Շապին Գարահիսարի Ս. Առաքելոց վանքին մատակարարութեան գործն ալ յանձնուած է Վաղինակ Վ. Թօրիկեանի։

ԱՂԱՆ Վ. նամակ մը գրելով Ս. Պատրիարքին, փափաք յայտներ է որ փոխանակ առաջն. տեղապահի և կամ Պատր. փոխանորդի տիղտուով գաւառային Վիճակ մը ղրկուլու, առաջնորդական պաշտօն մը տրուի իրեն։

Տ. ՄԱՂԱԽԻԱ ԵՊԻՍԿ. ՏԷՐՈՒՆԵԱՆ իր անձնական տկարութիւնը դարմանելու համար նպատակ կը գտնուի հիմայ, ինչպէս գրած էինք ասկէ առաջ։ Տ. Մաղաքիա եպիսկ. քիչ ատենէն Պոլիս պիտի գայ, Պատրիարքարանի կողմէ ցոյց տրուած ոեէ պաշտօն մը ստանձնելու համար։

Ս. ՀԱՑՐԱՊԵՏԸ նամակով մը տեղեկութիւն տուած է Պատրիարքարանի թէ Ամասիոյ և Մարզվանի առաջնորդ Սրբազանները Վ. Վանքեան և Վանայ Լիմանապան վանայր Սահակ Վ. Բագրեւանդեան ողջմբռ հասեր են էչմիածին և մասին 12ին եպիսկոպոսական ատիճան ընդուներ են Ս. Տաճարին մէջ ի ներկայութեան միաբանից և յոգնախուռն բազմութեան։ Նորապակ եպիսկոպոսները հայրապետական պատուէրները ստանալէ ետքը մեկներ են էչմիածնէն, հետերնին ունենալով Ս. Միւռոն Պոլսոյ և իրենց վիճակաց համար։ Տ. Արիստակէս եպիսկ. Պոլիս գալով հետը բերած Միւռոնը պիտի յանձնէ, իսկ Տ. Սահակ եպիսկ. ուղղակի իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ 30 ոսկի ղրկուեցաւ Տիարպէքիրի առաջնորդ Սղնկիւլ Վ.ի՝ Վիճակին կարօտեալներուն բաժնուելու համար։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ նամակով մը չնորհաւորեց Հալէպի Առաջնորդ Տ. Գրիգոր Եպս. Աղաճանեանը, որ Ս. Աթոռոյ կողմէ Նպաստից յանձնաժողովոյ անդամներէն Թէլեան Բարթող Էֆ.ի գովելով այն ջանքերն ու աշխատութիւնները՝ զորս ունեցած է որբանոցի գործին մէջ, ա՛չ միայն իբրև անդամ Նպաստից Յանձնաժողովոյ, այլև գրական գործն ալ ամբողջովին և անձնուիրաբար կատարելով։ Ն. Սրբազնութիւնը փափաք յայտներ է որ ինչպէս անցեալ չրջանին նոյնպէս և արդի նորակազմ յանձնաժողովին մէջ ունենայ իր գործօն մասնակցութիւնը, այս կերպով օգնելով նաև նոր հաստատուելիք արհեստանոցներու ծրագրին գործադրութեան։

ԲԱՐԵՐԴԻ Քաղաքապետ գիւղի Ցարութիւն քհ.ի նկատմամբ տեղւոյն ազգայիններէն գանգատագիր մը եկած ըլլալով Պատրիարքարան, Բաբերդի տեղապահին յանձնուեցաւ այդ խնդրոյն քննութիւնը։

ԴԱՐԱՑՕՂԱՉԻ (Շապին Գարահիսար) գիւղի քահանան և Թաղ. Մորհուրդը յայտնելով թէ 40 տունէ բաղկացեալ այդ գիւղը եկեղեցի և դպրոց չունի, եկեղեցիի մը չինութիւնը խնդրեր են Պատրիարքարանէ։

ՀԱՑ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆԱՑ Պատրիարքական փոխանորդ Տ. Աւետիս Արքեպ. Արփիարեան, Սիրունեան վ.ի հետ նախընթաց օր այցելեր է Ազգ. Հիւանդանոցը և ներքին անօրէնին ընկերակցութեամբ ամէն կողմ պտտելէ յետոյ այցելեր է նաեւ որբանոցը և արհեստանոցները, և աչակերտներու հարցումներ ընելէ յետոյ մեկներ է, գոհունակութիւն յայտնելով տիրող կանոնաւորութեան համար։ Տ. Աւետիս Արքեպս. երէկ ալ Մագրիգիւղի Տաճեան վարժարանը այցելեր է, ընկերակցութեամբ Թաղին աղգայիններէն Սիմոն էֆ. Անտօնեանի եւ աչակերտներու ուսումնական վիճակը քննելով գոհ մնացեր է։

ՀԱՐԲԵՐԴԻ Գաւառական Ժողովը իր ընարութեան հաստատութիւնը Պատրիարքարանէ խնդրած ատեն, առաջնորդական ընարելեաց ցանկ ալ ուղած է աւելցնելով որ եղնիկ վ.ի անունն ալ գտնուի ընարելեաց ցանկին մէջ։ Այս առաջարկութենէն կ'երեւայ որ եղնիկ վ.վերջապես առաջնորդ պիտի ընտրուի և թէ Բաղէշցիք հարկ է որ իրենց գլխուն ճարը նային նոր առաջնորդ մը գտնելով։

ՌՕՊԵՐԹ ԴՈԼԷՃԻ մէջ նախընթաց օր հրապարակային ճառախօսութիւններու տարեկան հանդէսը կատարուեր է և ուսումնարանի Ա. Բ. և Գ. կարգերէն տասներկու աչակերտներ արտասանութիւններ ըներ են։ Այդ աչակերտներէն 4ը միայն Հայ էին թէպետ, բայց մրցանակ չահողներուն մէջ մեծամասնութիւնը Հայերը կը կազմէին. մրցութին մասնակցող 6 Յոյներէն մէկը միայն իսկ 4 Հայերէն երկուքը արժանացեր են Ա. մրցանակի. այդ պարոններն են, Գ. կարգէն՝ Ե. Արապեան և Ս. կարգէն՝ Գ. Սիմոնեան։

ԱԶԴ.—Թաղիս Ս. Երորդութիւն եկեղեցւոյ ծօնակոմբութեան առթիւ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը հանդէպեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել Յունիս 2, յառաջիկայ Հոգեգալստեան կիրակի առաւօտ, նոյն եկեղեցւոյ մէջ և հոգեշունչ քարոզուելիքեամբ Բանին կենաց մխիթարել բարեպաշտ ժողովուրդը։ Յաւարտ Ս. Պատարագի՝ ըստ կտակի՝ Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի իւրաքանչիւր կենդանեաց և ննջեցելոց Գազազեան գերդաստանին։

Սկզբնաւորութիւն ժամերգութեանց ժամ 11, Սկզբնաւորութիւն Ս. Պատարագի ժամ 2։ (Կնիք Թաղ. Խորհրդոյ)

Բերա, 30 մայիս 1902

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱ ԿԱՐԱՆ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

12 Յունիս 1902

Երանս. 3% (3% Français)		101 85
Ռէնթ	(Tab. Turcs)	321.
Դօնօլիա	(R. Turque D.)	26 55
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	114.75
Պանք Օթթ.	(Banque Ott)	568
Թրանսվալ	(Transvaal.)	150 50

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

(Ա.ո ասուսւսեռ)

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Ովալի Ա. Ասաիճան տուեցաւ Հայաթզատէ Ապտիլ Ճէպպար էֆ.ի։

Մխիթէմիլքի աստիճան՝ Գօնիայի Հանրօգուա Շինութեանց երկրաչափ Հասան Շէֆիք պէյի։

Անատօլուի գաղաքէրութեան աստիճան՝ Շէրիի քննիչ Ժողովոյ անդամ Տիւրիզատէ Ապտուլլահ էֆ.ի։

ՊԱՇՏՕՆ.— Դալգանալէնի (Դօսովա) գոյամագամ անուանուեցաւ Բաթրմ էֆ.։

Պաթումի Օսմ. ընդհանուր հիւպատոս՝ Ռոսդովի հիւպատոս Ֆէյղի պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Դ. կարգի մէճիտիէ պատուանչան տրուեցաւ՝ Հանրօգուա շինութեանց նախարարութեան վիճակագրութեանց դերասնօրէն Պէհիճ պէյին։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Քոնսթան չորեքշաբթի իրիկուն Դօնիա գնաց, զբօսական պտոյտ մը կատարելու համար։ Կը յուսացուի որ վաղը վերադառնայ։

ՀԵՎԼԵՆԱԿԱՆ դեսպան իշխան Մավրոգորտաքօ, տիկնոջը հետ Բարիզ հասեր է։ Կ'ըսուի թէ իշխանը՝ իր հանգուցեալ եղբօր ժառանգութեան վերաբերեալ խնդիրները կարգադրելէ ետքը, Աթէնք պիտի երթայ, ուրկէ ետքը Պոլիս պիտի վերադառնայ։

ԼՈՆՏՈՆԻ Օսմ. դեսպան Քոսթաքի Անթօփուլօ փաշա, իր տիկնոջը հետ եւ քարտուղար Րէչիտ և Իլիաս պէյերը ներկայ գտնուեր են այն ընդունելութեան, զոր Անգլիոյ էտուըրտ Թագաւորը կատարեր է Պըքմինկէմի պալատին մէջ։

ԳՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Ֆերմինանտ իշխանը՝ ընկերակցութեամբ Պ. Տանէֆի և Զօր. Բարիքօֆի, Բեդերպօրկի Ս. Պետրոս-Պողոսի եկեղեցին այցելեր է։ Ապա իշխանը այցելութիւն տուեր է Ռուսիոյ կայսերական գերդաստանի անդամներուն և դեսպանական մարմնին։ Կէսօրին, Պուլկար գործակալութեան կողմէ հանգերոյթ մը արուեցաւ ի պատիւ իշխանին, որ թաթանիա մեծ-դքսուհիին ծննդեան տարեդարձին առթիւ անոր կենացը բաժակ պարպեց։ Իրկնթիէվ կամն ալ՝ իշխանին կենացը բաժակ պարպեց։ Յետոյ Ֆերտինանտ իշխանը ընդունեց Բեդերպօրկի քաղաքապետը, որ պատուիրակութեան մը հետ գալով նուէրներ յանձնեց իշխանին իր զաւկին՝ Պօրիս իշխանին տրուելու համար։ Իրիկունը Բեդերհօֆի պալատին մէջ չքեղ հանգերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ Ֆերտինանտ իշխանին։

ԴՐԱՄԱՆԵՆԴՈՒԹԻՒՆ.—Հիճազի, Ճիտէի և Իզմիրի իշխանութիւնները վերջերս չատ մը կեղծ մէճիտիէներ եւ 2 ղրուշնոցներ ձեռք անցուցեր են։ Պատկանեալ պաշտօնատունը պէտք եղած հրահանգները տըւեր է գաւառական իշխանութիւններուն, որպէս զի կեղծ դրամներու չրջաբերութեան առաջքը առնուի։

ԱՊՏԻԻԼ ԿԱՖՖԱՐ Էֆ.ի ԴԱՏԸ վճռաբեկ Ատենին կողմէ եղեռնադատ Ատենին վերադարձուած էր, բեկանելով այս մասին տրուած վճիռը, և եղեռնադատ ատեանը երէկ պիտի զբաղէր այդ դատով, սակայն ռուսական դեսպանատան թարգմանը եկած չըլլալուն համար, ուրիշ օրուան յետաձգուեցաւ։ Ինչպէս յայտնի է, եղեռնադատ Ատեանը նախապէս Ապտիւլկաֆֆար էֆ.ն Արթաչ և Մանուէլ էֆ.ները անձնապաշտպանութեան համար փոխադարձաբար սպանող (պիլ մուգապէլէ գաթլ) նկատած էր եւ իբրև ոճրագործ չէր նկատած զինքը։ Այս կէսը Ընդհ. Դատախազութեան կողմէ վճռաբեկ Ատենին ներկայացուած չըլլալով, եղեռնադատ Ատենին մէջ պատժական մասը նկատողութեան չառնուիր ու անփոփոխ մնալ, այլ մէկայն դատախազները, որոնց փոխանորդն է Վռամշապուհ էֆ. Մանուկեան, իրենց նիւթական պահանջները պիտի ներկայացնեն դատարանին և հաստատում պիտի պահանջեն։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Զորեքշաբթի գիշեր, ժամը 3ին մէջ ոցները, երկրաշարժի երկու յաջորդական թեթև ցնցումներ զգացուեցան մայրաքաղաքիս մէջ։ Ցնցումներու մէջ ոցին սասրերկրեայ ձայներ ալ լսուեցան։

—Պուրկազի մէջ վերջերս տեղի ունեցած ցնցումները բաւական վնասներ պատահեր են։ Քէօթէլ գիւղին մէջ 8 տուն փլեր և Թուչպապա գիւղին մէջ 6 տուն անբնակելի դարձեր են։ Ուրիշ բազմաթիւ տուներու պատերն ալ թեթեւ կերպով ճեղքուեր են։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ծանօթ գրագէտ և պատմաբան Պ. Կապրիէլ Թալէ, քանի մը օրէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուի։ Պ. Թալէ անօրէնն է «Լա Կրանտ Ֆրանս» թերթին և «Լա Լըվիւ Պլէօ» գրական հանդէսին։ Պ. Թալէ մայրաքաղաքիս մէջ գրական ու անտեսական ուսումնասիրութիւններ պիտի կատարէ։

ԼԱՐԻՍԱՑԻ մէջ վերջերս հրդեհ մը ծագելով՝ քաղքին գրեթէ ամբողջ մէկ թաղը հրոյ ճարակ եղեր է։ Վնասները գրեթէ 100 հազար տրախմ կը հաշուուին։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՑԻ անօրէններէն Պ. Կաթծն Օղուանօ՝ տիկնոջը և զաւակներուն հետ երեք Բարիզ մեկնեցաւ։

ՑՈՒՆԱՑ Պատրիարք Տ. Եօաքիմ չորեքշաբթի օր ընկերակցութեամբ պատրիարքարանի գործակատարին, Կայս. Պալատ երթալով՝ այցելեց Կայս. Պալատան Ա. քարտուղար Խանէին պէյի։

—Յունաց Պատրիարքը երէկ Ռուսիոյ դեսպանատունը երթալով՝ այցելեց Եօրկէյ Մխիթարովիչ մեծ-դքսին և մեծ-դքսուհիին։

ՀԱՆԴԻՍՏԵԱՆ Թաղականերու Սատուկին տեսուչ Թէվֆիք փաշա, չորեքշաբթի իրիկուն մտեր է Եըլզըզ Թօշրագի իր բնակարանին մէջ։ Հանգուցեալին մարմինը երէկ Դալամըչի նաւամատոյցը բերուելով, մասնաւոր չոգենաւով մը իր թաղուելիք տեղը տարուեցաւ։

ԿԻՒՒԻՒ Մ ԸՆ ՀՆՏԵԱՆՔԸ.— Սկիւտարի կառավարչութեան Թղթակցութեան դիւանին քարտուղարներէն Ռեպուխ պէյ և իր 2 ընկերները՝ Դատական պաշտօնատունէն ճամբուած պաշտօնեայ Մէհմուտ և Թղթատարական և Հեռագրական տեսչութեան քարտուղարներէն Մաշուք էֆ., անցեալ օր Հայատար Փաչայի մէջ բանական գինովնալէ ետքը, Սկիւտար, Թունուս-Տադի մօտ սրճարան մը երթալով, կը սկսին հոն ալ խմել։ Գլուխները լաւ մը տաքնալէ ետքը, Մէհմուտ՝ դիմացի սրճարանին տէր Մահմուտ աղան կանչել կուտայ և կը հարցնէ անոր թէ ճչմարիտ «պապայ» մըն է։ Մահմուտ աղայի մերժողական պատասխանին վրայ, Մէհմուտ՝ խելագ մարդուն վրայ կը յարձակի։ Սրճարանապետը արդէն ծեր մէկը ըլլալով, բնականաբար չի կրնար դէմ դնել հարուածներուն. բայց անոր 20 տարու զաւակը օգնութեան հասնելով, կը ջանայ կըռուազները իրարմէ բաժնել։ Այն ատեն գինովները հայրը կը թողուն և զաւկին վրայ կը յարձակին։ Երիտասարդը՝ դիւրազգած բնաւորութեան մը տէր ըլլալով, նոյն պահուն կը մարի կ'ինայ։ Դինովները՝ որոնք տակաւին իրենց ըրածին ծանրութիւնը չհասկնալու չափ չէին կուրացած, տեսնելով կը փախին։ Ինչ եաքը երիտասարդը սթափելով, հայրը զոյն Հայատար Փաչայի հիւանդանոցը տանելու համար կառք մը կը դնէ։ Բայց ճամբան երիտասարդը դարձեալ տկարութիւն մը զգալով, այս անգամ հօրը թեւերուն մէջ հոգին կ'աւանդէ։ Հայրը խելակորոյս կը սկսի յուսահատ աղաղակներ արձակել։ Ոստիկանութիւնը երեք գինովները ձերբակալած է։ Բժշկական քննութենէ մը հետացուեր է թէ երիտասարդը իր ստացած հարուածներէն չէ մեռած, այլ այդ ալ վախին հետեւանքով, զոր ղգացած է տեսնելով երեք հոգիի հօրը վրայ յարձակիլը։

ԿԱՏՂԱԾ ՇՈՒՆԵՐ.— Անցեալ չաբթու Առանայի մէջ 200է աւելի կատղած չուն սպաննուեր է։ Ատոնք խածած են չորս հոգի, որոնք դարմանուելու համար մայրաքաղաքս բերուած են։

ԿԱՑԱԿ.— Արաբի հեռագրատան վրայ կայծակ իյնալով, հեռագրական գործիքները չաղչաղեր է։ Հեռագրատան պատուհաններէն մէկը բռնկեր, և հրդեհին առաջքը դժուարաւ առնուեր է։

ԲԱՐԵՓՈՒԹԵԱՆ կանոնքէր շրջմաբեռնութեան ենթարկուելէն առաջ (Շար. երէկի թիւէն)

Յօդ. Գ. —Վկայական ունեցող տեղացի հնտառքներն եւ տեղական կամ օտար երկիրներէ իրենց բերել տուած հումերը ձախել կամ բաչխել ուղղները պարտաւոր են, առանց բացառութեան, ձրիաբար տրուելիք մը տանալ եւ տեղական հումը պարունակող տուփերը, քսանըհինգ կրամէն աւելի չըլլալու պայմանով, Հանրային Պարտքի վարչութեան տեղւոյն ճիւղին ներկայացնելով, վրան «պանտրոլ» փակցնել տալ։ Հանրային Պարտքի վարչութիւնը իւրաքանչիւրը տասը փարայի փոխարէն պիտի տայ այդ պանտրոլները՝ հնտառքութեան եղանակին աւարտելէն մինչեւ մարտի վերջը։ Պանտրոլ ունեցող տուփերը առանց արտօնագրի կրնան փոխադրուիլ։

Յօդ. Դ.—Իւրաքանչիւր հնտառքի պիտի զանազանէ այն խոզակները որոնց յատկացուցած է հումը, յետոյ խնդիրը պիտի տեղեկագրէ Հանրային Պարտքի վարչութեան տեղւոյն ճիւղին։ Այդ վարչութիւնն ալ խոզակներու քանակութիւնը տուգելով, նոյն տեղը ամէնէն վերջին օրը ծախուած խոզակին գնոյն միչին քանակութեան հաչուով, տաւանորդ պիտի գանձէ հնչուն դրամով։ Հումը հանելու համար խոզակ ըուծանող հնտառքոյները աղատ են իրենց խոզակները ծանիլ տեղւոյն «միզաց»ը եւ կամ ուղղակի հնտառքոյներուն վաճառել, բայց նախապէս պէտք է տեղեկութիւն տան Հանրային Պարտքի վարչութեան, որպէս զի ամէնէն վերջին օրը ծախուած խոզակներու գինը միչին քանակութիւն համարուելով, տաւանորդը գանձուի. տակաւ խոզակները պարունակող ամանները բերուելու ու տարուելու ատեն կապարով պիտի կնքուին Հանրային Պարտքի վարչութեան կողմէ կարգուելիք պաշտօնեային միջոցաւ։

Յօդ. Ե.— Իրենց անձնական պէտքին համար հումը հատցնող հնտառքոյները այդ հումները հանող խոզակներուն համար տաւանորդ պիտի չվճարեն։

(Շարունակելի)

ՀՐԴԵՀ

Երէկ իրիկուն ժամը 7ին ատենները, Շիշլի, Օսման պէյի քաղինոյին եաեւի կողմը, Մէհմէտ փաչայի ապարանքը ամբողջովին հրոյ ճարակ եղաւ։ Մանրամասնութիւնք վաղը։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՑԻ

Գալաթիոյ կեդրոնատեղին և Բերայի ու Պոլսոյ մասնաճիւղերը գոց են երկուչաբթի օրը, 3/16 Յունիս։

ՐՐԼՏԻ ԼԻՈՆԷԻ

Գալաթիոյ կեդրոնատեղին և Բերայի ու Պոլսոյ մասնաճիւղերը գոց են երկուչաբթի օրը, 3/16 Յունիս։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 11 յունիս.—Լրագիրները զանազան մեկնութիւններ կուտան նոր գահլիճին յայտարարութեան։ Արմատական թերթերը կը գովեն, իսկ ընդդիմադիրները բուռն կերպով կը քննադատեն զայն։

ՄԱՏՐԻՏ.— Զօր. Վէյլեր տեսակցութեան մը միջոցին յայտարարեց թէ սպանիական բանակը կրնայ ազդեցիկ կերպով ծառայել պատահական զինակցութեան մը մէջ։

ՊԵՐԼԻՆ.—Կը ծանուցուի թէ Կոմս Պիւլով ալ պիտի ընկերանայ Վիլհելմ կայսեր Ութվեր այցելութեան մրջոցին, ուր պիտի տեսակցին Զարին հետ։ Կոմս Լամստորֆ ալ Նիքոլա Զարին պիտի ընկերանայ։ Կարեւոր խորհրդակցութիւն մը տեղի պիտի ունենայ։

ԲԵՐԵՍՊՈՒՐԿ.—Ռուսական թերթերը Ֆրանսական նոր դահլիճին վրայ խօսելով, կ'ըսեն թէ Ֆրանսայի արտաքին քաղաքականութիւնը ուէ փոփոխութիւն չպիտի կրէ, քանի որ նորէն Պ. Տելքասէ պիտի վարէ զայն։

ԹՈՒՆՈՒԶ.—Թունուզի պէյ հանգուցեալ Սիտի Ալիի կը յաջորդէ իր որդին, Մուհամմէտ պէյ։

ՎԻՆՆԱ.—Մօտերս 90 միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը պիտի կնքուի, մեծ մասամբ Բարիզի մէջ, երկաթուղիներու չինութեան համար։

ՄԱՏՐԻՏ.—Կը ծանուցուի թէ Ցունաստանի Նիքոլա իշխանը մօտերս պիտի մեկնի Սպանիոյ Մարի Թերէզ իշխանուհիին հետ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Իտալանացի երեսփոխան Գնդ. Լինչ, որ Պօէրներուն հետ կռուած էր Անգլիոյ դէմ, այսօր ձերբակալուեցաւ հոս հասնելուն։

ԱՑՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 12 Յունիս.— Պ. Չեմպըլէն ճառ մը խօսելով գովեստ կարդաց Պօէրներուն։ Յետոյ թէ Անգլիա բարգաւաճման չքնաղ մը մէջ կը մնայ և թէ հաչուեհան պայմանները կ'արդարացնեն այն բոլոր զոհողութիւնները զոր ըրաւ մինչեւ այսօր։

ԲՈՒԻԶ.— Բեդերպուրկէն հասած հեռագրի մը նայելով ռուս կառավարութիւնը բանակցութեան սկսած է Ֆրանսացի սեղանաւորներու հետ, նոր փոխառութիւն մը կնքելու համար։

ՂԱԼԱԹԻՈՑ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԴՕՆՍՕԼԻՏԷ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ		28.31
Երէկուան բարձր գինը		28.34
Երէկուան վար գինը		28.28

ՐՈՒՄԵԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ Երեկոյ գոցուեցաւ Ֆր.		113.
Երէկուան բարձր գինը		113 50
» վար »		112.87
Թրամվայ բաժնեթուղթ	Լ. Օ.	5.42
» պարտաթուղթ	Ֆրք.	480
» Ժուիսանս	Լ. Օ.	1.45
Օսմ. ապահովագր. ընկ.	Լ. Օ.	8.47
Թրանսվալ	Ֆր.	150.—
Քարափ	»	491.
Քրէթի Ֆօնսիէ էժիբսիէն	»	264.50
Լօրիւմ	Ֆր.	72.50
Շերքէթը Այրիյէ	Լ. Օ.	26.75
Պանք Նաս. Կրէս.	Ֆր.	419.50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Մէչիճիէ արծաթ	Ղ.	108.07
Մէճիտիէ		102.20
Անգլիական ասկի		110.06
Ֆրանսական ասկի		87.25.
Քրիմիէ		51.05
Բօղ.		90.
Ռուպլի Թղթադրամ		8.58
Լիռան 3 ամիս		111.12
Բարիզ		22.66

ԿԱՐԴԱՑԵՒ Դ. երեսը Ն. Պերպէրեան և Ա. Գազմաճեան վաճառատան ծանուցումը։

ՍԱՄԱԹԻՈՑ

ԳԱՆՁԱՆԱԿԻ ՄԱՍՆԱԽՈՒՄԲԸ

Ս. Սահակեան և Ն. Վարդուհեան երկոտեւ վարժարանաց իւնպատս կազմուած գանձանակի մասնախումբս 1901 Սեպ. 17է մինչև 1902 Ապրիլ 27 անխոնջ չանիւք աչխատեցաւ ի նպատս վարժարանաց բարելաւութեան, բայց մինչև ցարդ վարչութիւնս ըրած այնչափ զոհողութեանց փոխարէն ուէ արդիւնք չքաղելով, ցաւ ի սիրտ սպասուած ենք հրաժարիլ, ներփակեալ յղելով ձեզ հաչուեցուցակը 20մսեայ մատակարարութեան ի նպատս երկտեւ վարժարանացս։

1902 Մարտ Ապրիլ. 27

Գանձանակի չրջաբերութենէ գոյացած հատոյք	9364.5
Պնակի չրջաբերութենէ գոյացած հատոյք	1105.30
Նուիրատուութենէ և դրամական չահերէ	92.10
Ուսանողաց Թանգարանի վաճառած գրենական պիտոյք	803.30
Սանուհեաց Թանգարանի վաճառած գրենական պիտոյք	119.20
Մանկապարտէզի վաճառած գրենական պիտոյք	208.10
	11693.25Ղրչ.

1902 Ելք Ապրիլ 27

Գանձանակի շրջաբերութենէ կորուստ 78.10

Թանգարանց համար գնուած գիրք և գրենական պիտոյք 1747.10

Վարժարանաց գրասեղանի նորոգութեան, վարագոյրի ևն. 5204.20

Թաղ. Խորհրդոյ ի նպաստ վարժարանաց համարտրուածամսական 3680

Պատրաստ դրամ 983.25

11613.25 Ղրշ.

1902 Ներկայ վիճակ Ապրիլ 27

Պատրաստ գրենական պիտոյք և գիրք 681.20

Պատրաստ դրամ 983.25

1665.5 Ղրշ.

Թաղ. Խորհրդոյ Թերհաշիւ պարտք 200

Դրամագլուխ 1465.5

1665.5 Ղրշ.

Գանձանակի մասնախումբ երկսեռ վարժարանաց

Ատենադպիր Վ. Ատենապետ
Ա. Անդրէեան Օվհէան Կէմճեան

1902 մայիս 12 Սամաթիա

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Հանր. Պարտուց վարչութիւն նուազուրդի դրած է իրր 350 մեծ չէքի վառելափայտ և 13000 քիլօ փայտի ածուխ, որոնք պէտք է յանձնուին.—

Հանրային Պարտուց Պոլսոյ պաշտօնատան 30 չէքի փայտ և 1500 քիլօ ածուխ։ Ոգելից ըմպելեաց տեսչութեան՝ 30 չէքի փայտ և 3000 քիլօ ածուխ։ Դրոշմաթուղթի տպարանին՝ 250 չէքի փայտ և 1200 քիլօ ածուխ։ Զկնարանի՝ 45 չէքի փայտ և 6500 քիլօ ածուխ։

Առժամեայ նուազուրդը պիտի կատարուի 1902 յունիս 4/17 երեքշաբթի օրը, կէս օրէն երկու ժամ առաջէն մինչեւ կէս օրէն ետքը ժամ 3։ Վերջնական նուազուրդը պիտի կատարուի առժամեայ նուազուրդին յաջորդող երեք օրերուն մէջ, առնուազն 3% զեղչ մը ըլլալու պայմանաւ։ Երրորդ օրը, չորաթ, 8/21 յունիս, առաջարկները պիտի ընդունուին կէս օրէն մինչեւ ժամ 3։ Այս ապրանքները վաճառել փափաքողները կը հրաւիրուին Վարչութեան Կեդրոնական Սնտուկին, իբրեւ երաշխաւորութիւն՝ իրենց ապրանքի արժէքին 10%ին համապատասխան գումար մը յանձնել։ Ցանձնարարութեան տետրակը այսօրուընէ սկսեալ տրամադրութեան տակը դրուած է է փափաքողներուն, որոնք կրնան տեղեկութիւն առնել մատակարարական ճիւղէն կէսօրէն 2 ժամ առաջուընէ մինչեւ կէս օրէն ետքը ժամ 3։ 6—3

28/10 Ցունիս 1902

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

FARINE LACTÉE NESTLÉ

ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՈՒՏԵԼԻՔ

Աշխարհի բոլոր նշանաւոր բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած է եւ իր մէջ կը պարունակէ Զուիցերիոյ առաջնակարգ կաթը։

Կը գտնուի բոլոր դեղարաններուն եւ գլխաւոր դեղավաճառներուն քով։ 48—37

ՖԱՐԻՆ ԼԱԳԹԷ ՆԷՍԹԼԷ

ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՈՒՏԵԼԻՔ

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործակալ

Պ. Է. ՀԷՆՆԻ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆՑ ՑՈՒՑԱԿԸ 1902 ԱՊՐԻԼ 22էՆ ՍԿՍԵԱԼ

ԵՐԹ

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ—ԲԷՆՏԻՔԻ ԳԻԾ

Կառք թիւ	4	34	6	8	10	12	14	16	36	18	20	22
ԿԱՅԱՐԱՆ	Ճմբ.	Ա. Ճ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ապ. և Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.
	Առաւ.	Առաւ.	Առաւ.	Առաւ.	Առաւ.	Առաւ.	Առաւ.	Իրիկ.	Իրիկ.	Իրիկ.	Իրիկ.	Իրիկ.
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ մկ.	10 35	10 55	12 53	2 18	03 25	04 13	5 05	6 35	07 45	09 25	10 30	11 35
Հայտար փաշա ժմ.	11	11 20	1 18	2 43	3 50	04 38	5 30	7 —	08 10	09 50	10 55	12 —
մեկնում	11 10	11 45	1 28	2 51	4 —	4 48	5 40	7 10	8 27	10 —	11 05	12 10
Գըզըլ Թօբրագ	11 18	— —	1 34	2 57	4 06	4 54	5 46	7 16	8 36	10 07	11 12	12 16
Ֆէնէր Քէօշքէօ	11 20	— —	1 37	3 02	4 09	4 57	5 49	7 19	8 40	10 10	11 15	12 19
Կէօզ Թէբէ	11 25	— —	1 41	3 06	4 13	5 1	5 53	07 23	8 45	10 14	11 19	12 23
Էրէն Քէօյ	11 30	12 05	1 46	3 09	4 18	5 4	5 58	07 28	8 50	10 19	11 24	12 28
Պոսթանճը	11 38	12 14	1 52		4 25		6 04	07 34	9	10 26	11 30	12 34
Մալթեփէ	11 51	12 23	2		4 33		6 13	07 43	9 14	10 34	11 39	12 42
Գարթալ	12 01	12 40	2 11		4 43		6 23	07 53	9 30	10 44	11 49	12 52
Բէնտիք ժմ.	12 08	12 50	2 18		04 57		6 30	08	9 40	10 51	11 56	12 59

ԴԱՐՁ

Կառք թիւ	1*	3**	5	7	31	9	11	13	15	17	19	33	21
ԿԱՅԱՐԱՆ	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	ապր. Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	Ճմբ.	ապր. Ճմբ.	Ճմբ.
	Առաւ.	Առաւ.	առտ.	առտ.	առտ.	առտ.	առտ.	առտ.	առտ.	իրիկ.	իրիկ.	իրիկ.	իրիկ.
ԲԷՆՏԻՔ մկ.	10 11	10 37	11 32	12 33	1 58		3 57		5 5	7 23	8 51	9 4	11 19
Գարթալ	10 19	10 45	11 40	12 41	2 10		4 5		6 1	7 31	9 3	9 57	11 27
Մալթեփէ	10 29	10 55	11 51	12 5	2 25		4 15		6 12	7 42	9 16	10 14	11 38
Պոսթանճը	10 37	11 3	11 59	12 59	2 39		4 21		6 20	7 50	9 27	10 27	11 48
Էրէն Քէօյ	10 44	11 10	12 6	1 9	2 51	3 29	4 31	5 17	6 27	7 57	9 36	10 39	11 53
Կէօզ Թէբէ	10 48	11 14	12 10	1 13	2 55	3 33	4 35	5 21	6 31	8 1	9 40		11 57
Ֆէնէր Քէօ.	10 52	11 19	12 14	1 17	3 1	3 37	4 39	5 25	6 35	8 5	9 46	10 43	12 1
Գըզըլ Թօբ.	10 55	11 22	12 17	1 20	3 5	3 40	4 42	5 28	6 38	8 8	9 50	— —	12 4
Հ. փաշա ժմ.	11	11 27	12 22	1 25	3 12	3 45	4 47	5 33	6 43	8 13	9 53	10 53	12 9
մեկնում	11 08	11 35	12 30	1 33	3 25	3 55	4 55	5 41	6 51	8 21	10 7	11 15	12 15
Կմ. իսկ. ժ.	11 33	12	12 55	1 58	3 50	4 20	5 20	6 6	7 16	8 46	10 32	11 40	12 40

(*) Այս կառախումբը պիտի երթեւեկէ յունիս 1էն մինչեւ յուլիս 31։

(**) Այս կառախումբը պիտի երթեւեկէ մինչեւ ապրիլ 22էն մինչեւ մայիս 31 և յետոյ օգոստ. 1էն սկսեալ։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ—ՖԷՆԷՐ ՊԱՀՉԷԻ ԳԻԾ

Շիտակ գացող 522 և 525 կառախումբերէն զատ միւսները պիտի փոխուին Ֆէն. քէօշ.

ԵՐԹ ԿԱՅԱՐԱՆ Կէրուլի և Ուրբաթ օրերը	522 Իրիկ.	524 Իրիկ.	ԴԱՐՁ ԿԱՅԱՐԱՆ Կէրուլի և Ուրբաթ օրերը	523 Իրիկ.	525 Իրիկ.
Կամուրջէն մեկ.	6 10	7 45	Ֆէնէր Պահչէսի մեկ.	7 55	10 31
Հայտար Փաշա	6 45	8 27	Ֆէնէր Քէօշքէսի	8 5	10 40
Գըզըլ Թօբրագ	6 51	8 36	Գըզըլ Թօբրագ	8 08	10 43
Ֆէնէր քէօշքէսի	6 55	8 42	Հայտար Փաշա	8 21	11 15
Ֆէնէր Պահչէսի ժմ.	7 2	8 49	Կամուրջ ժմ.	8 46	11 40

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ—ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

Կառք թիւ	34	36
ԿԱՅԱՐԱՆ	Ապ. և Ճմբ.	Ապ. և Ճմբ.
ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ	10 15	7 45 Իրիկ.
Հայտար Բաշա ժմ.	11 10	8 10
մկն.	11 45	8 27
Գըզըլ Թօբրագ		
Ֆէն. քէօշքէօ		
Կէօզ Թէբէ		
Էրէն քէօյ		
Պոսթանճը		
Մալթեփէ		
Գարթալ		
Բէնտիք ժմ.	12 50	09 41
մկն.	1	09 50
Թուզլա	1 22	10 15
Կէպզէ	1 43	10 40
Տիլ իսկելէսի	2 8	11 02
Տավշանճըլ	2 19	11 13
Հէրէքէ	2 40	11 34
Խորալը	3 01	11 51
Թիւթին Չիֆթլիկ	3 15	12 07
Տէրինճէ	3 27	12 21
ԻԶՄԻՏ ժմ.	3 42	12 35
մկն.	4 0	
Պէօյիւք Տէրպէնտ	4 41	
Սափանճա	5 14	
Համիտիյէ	5 41	
Կէյվէ	6 28	
Աք Հիսար	6 54	
Մէքէճէ	7 29	
Լէֆքէ	7 59	
Վէզիր խան	08 37	
Պիլէճիք ժմ.	09 20	
մկն.	09 35	
Գարաքէօյ	10 45	
Բօզիւք	11 29	
Ին Էօնիւ	12 22	
Չուգուր Հիսար	12 54	
ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ ժմ. իրիկ.	1 35	
Կառք թիւ 122	Առաւ.	
Էսկի Շէհիր մկն.	12	
Աք Բունար	12 44	
Ալփէքէօյ	1 24	
Պէյլիք Ահըր	2 4	
Սարըքէօյ	3 9	
Պէյլէր	3 58	
Սազըլըր	4 35	
Պէյլիք Քէօփրիւ	5 9	
Պօլաթլը	6 03	
Մալըքէօյ	7 21	
Սընճանքէօյ	8 15	
ԷՆԿԻՒՐԻ ժմ.	9	

ԴԱՐՁ

Թիւ կառք	121	31
ԿԱՅԱՐԱՆ	Ապ. և Ճմբ.	Ապ. և Ճմբ.
	Առաւ.	
ԷՆԿԻՒՐԻԷՆ մկն.	1 —	
Սընճանքէօյ	1 47	
Մալըքէօյ	2 49	
Պօլաթլը	4 16	
Պէյլիք Քէօփրիւ	5	
Սազըլըր	5 27	
Պէյլէր	6 4	
Սարըքէօյ	7 01	
Պէյլիք Ահըր	7 58	
Ալփէքէօյ	8 46	
Աք Բունար	09 18	
Էսկիշէհիր ժմ. իրիկ. Կառք թիւ 33	10	
	Առաւ.	
ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ մկն.	9 45	
Չուգուր Հիսար	10 24	
Ին Էօնիւ	10 57	
Բօզիւք	11 34	
Գարաքէօյ	12 10	
ՊԻԼԷՃԻՔ ժմ.	1	
մկն.	1 10	
Վէզիր խան	1 51	
Լէֆքէ	2 29	
Մէքէճէ	3 03	
Աք Հիսար	3 32	
Կէյվէ	3 58	
Համիտիյէ	4 54	
Սափանճա	5 12	
Պէօյիւք Տէրպէնտ	5 42	
ԻԶՄԻՏ ժմ.	6 18	Առաւ.
մկն.	6 43	11
Տէրինճէ	6 59	11 18
Թիւթին Չիֆթլիկ	7 10	11 29
Խորալը	7 25	11 41
Հէրէքէ	7 54	12 08
Տավշանճըլ	8 04	12 19
Տիլ իսկելէսի	8 15	12 33
Կէպզէ	8 48	1 02
Թուզլա	09 08	1 23
Բէնտիք ժմ.	09 30	1 43
մկն.	09 44	1 58
Գարթալ		
Մալթեփէ		—
Պոսթանճը		
Էրէնքէօյ		— —
Կէօզ Թէբէ		
Ֆէնէր քէօշքէօ		
Գըզըլ Թօբրագ	— —	3 05
ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ ժմ.	10 58	3 12
մկն.	11 15	3 25
Կմ. ժմ. ԿԱՄՈՒՐՋ	11 47	3 50
	իրիկ.	առաւ.

ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ ԳՈՆԵԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ ԿԱՅԱՐԱՆ	222 Ապ. և Ճմբ.	ԴԱՐՁ ԿԱՅԱՐԱՆ	221 Ապ. և Ճմբ.
	Առաւ.		Առաւ.
ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ մկ.	10 25	ՔՈՆԻԱ մկն.	10 30
Քէօքչէ Գըզըք	11 07	Բունար Գաշը	11 12
Սէյտ. Բունար	12 05	Մէյտան	12 17
Ալայունտ	2 59	Սէրայ Ինի	12 57
Չէօքիւրլէր	1 41	Գադըն խանը	1 39
Տէօյէր	2 37	Լըղըն	2 33
Իհսանիյէ	3 06	Չավուշլը	3 [illegible]
Համամ	3 30	Ազգրի քէօյ	3 43
Ղազլըք. Համամ	3 44	Աք Շէհիր	4 23
Աֆիոն Գարահիս.	4 31	Խաւլան	4 45
Գէօյիւք Զօղ.	5 11	Իսհագլը	5 10
Չայ	6 6	Չայ	6 3
Իսհագլը	6 51	Գէօյ. Զօղ.	6 50
Խաւլան	7 15	Աֆիոն Գարահ.	7 43
Աքշէհիր	7 46	Ղազլըք. Համ.	8 14
Ազգրի քէօյ	8 18	Համամ	8 23
Չավուշլը	09 —	Իհսանիյէ	08 50
Լըղըն	09 38	Տէօյէր	9 35
Գադըն խանը	10 25	Չէօքիւրլէր	10 23
Սէրայ Ինի	11 20	Ալայունտ	11 7
Մէյտան	11 52	Սէյտ. Բունար	12 3
Բունար Գաշը	12 52	Քէօքչէ Գըզըք	12 45
ՔՈՆԻԱ ժմ.	1 30	ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ժմ.	1 25
	իրիկ.		իրիկ.

ԱԼԱՈՒՆՏ—ՔԷՕԹԱՀԻԱՅԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

Կառք թիւ	322 առաւ.	324 իրիկուն
Ալաունտ մեկ.	1 05	11 15
Քէօթահիա ժմ.	1 25	11 35

ԴԱՐՁ

	321 առաւ.	323 իրիկուն
Քէօթահիա մկ.	12 10	10 15
Ալաունտ ժմ.	12 30	10 35

ՀԱՄԻՏԻԷ—ԱՏԱՓԱԶԱՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

	425 առաւ.
Ատափազար մկ.	4 17
Համիտիէ ժմ.	4 35

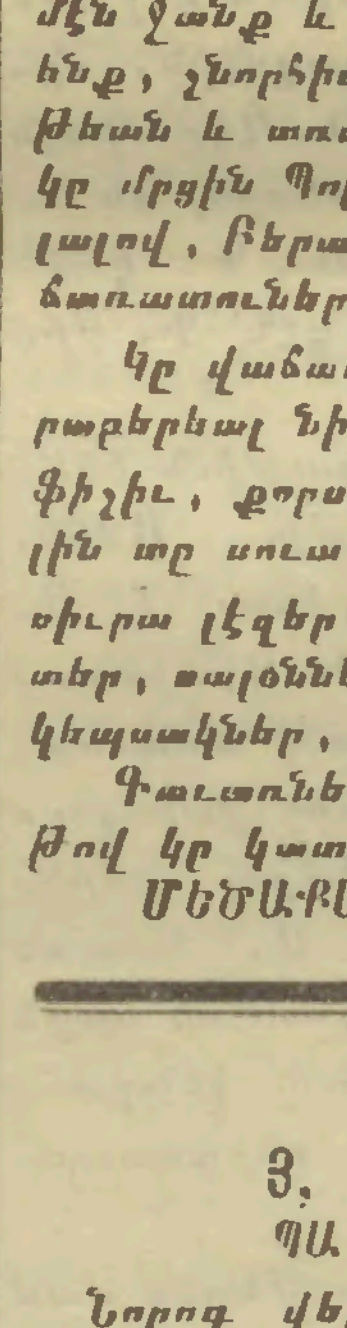
ԴԱՐՁ

	426 իրիկ.
Համիտիէ մկ.	5 56
Ատափազար ժմ.	6 14

ՆՇԱՆ Մ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՇԷՍ ԳԱԳՄԱՃԵԱՆ

ՊՈԼԻՍ, ՀԱՎՈՒԶԼԸ ԽԱՆԻ ԿԻՑԸ ԹԻՒ 109

Նոխշեղէնոսրկ մոմերու և կոնանց զարդերու շինարան

Վաճառատունս պատիւ ունի ծանուցանելու թէ՝ մեծ խնամով մոմեր կը պատրաստէ զոյգը մինչեւ 10 օխանոց անհաւատալի աժան գիներով. բաւ է միանգամ այցելել և տեսնել թէ միշտ պատրաստ կը գտնուին աստիճանաբար շինուած 30.40 զոյգէ աւելի մոմեր, նորաձեւ սնտուկներ, քօղեր, կրլանմեր, լեմօնեայ ծաղիկներ, մէթրօներ և ձեռնոցներ, որ կը մրցին ամբողջ հրապարակին վրայ գտնուած նորելուկ խանութպաններու հետ, անսովոր աժանութեամբ և ի չնորհս Եւրոպական ապրանաց աժանութեան։

Նոյնպէս երախաներու համար ՄԿՐՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ և ԲԷԼԸՐԻՆՆԵՐ սուզնիի, պռօտէի և մետաքսեղէն Օթօմանի վրայ։ Նաեւ հարսերու օժիտի համար ամէն տեսակ ծանր բէլըրիններ։

Նաեւ կ'ազդարարենք պատուարժան ուխտաւորներու և օրիորդներու թէ՝ բաւական տարիներէ ի վեր մեզի մասնաճիւղ ընտրած գլխարկավաճառութիւնը այս անգամ կատարելագործութեան հասցնելու համար ամէն ջանք և զոհողութիւն ի գործ դրած ենք, չնորհիւ մեր ապրանքներու ճոխութեան և առաջնակարգ մոտիւներու, որով կը մրցին Պոլսոյ մէջ միայն մէկ հատիկ ըլլալով, Բերայի ամենաբարձր աստիճանի վաճառատուներու հետ։

Կը վաճառուին նաեւ արդուզարդի վերաբերեալ նիւթեր, տանթէլա, գօրսէլա, ֆիշիւ, քօրսէ, կանթ, քրէբ անկլէ, մուսլին տը սուա, թաւիշ. բօնժէ, թաֆթայ, օիւրա լէզեր, ձեռագործի ատրեւներ, հանտեր, ասյօնններու համար էթամէներ, ծաղկեպսակներ, պուաներ ևլն. ևն.։

Գաւառներէն յանձնարարութիւնք փութով կը կատարուին։ 52—5

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ

ԴԵՂԱՐԱՆ

Յ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ ԹԻՒ 8

Նորոգ վերաբացուած դեղարանիս մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ Եւրոպական ու տեղականդեղեր ճոխ քանակութեամբ։ Դեղագիրները կը պատրաստուին ամենայն խնամօք։ Ցանձնարարութիւնները փութով կը կատարուին։ Գիները խիստ չափաւոր են։

Դեղարանս կ'այցելեն Գնդ. աքդ. Ճիվան էֆ. Անանեան, ամէն օր։ Տքդ. Աղէքսանտր պէյ Արապեան, Երկուշաբթի, Երեքշաբթի, հինգշաբթի և Շաբաթ օրերը։ 15—2

ՊԱԶԱՐ ՌՈՒՍ

ԲԵՐԱ, ԿԱԼԱԹԱ-ՍԷՐԱՅԻ, ԹՐԱՄՎԱՅԻ ԿԵՑԱԾ ՏԵՂԸ, ԹԻՒ 192.

ՊԱԶԱՌ ՌՈՒՍԻՆ մէջ կը գտնուին բոլոր այն ապրանքները, զորս կ'արտադրեն Ռուսիոյ Պրոգար եւ Ընկերութեան նշանաւոր գործարանները։ Այս գործարաններուն արտադրութիւնները միայն իրենց նրբութեամբ ու աղուորութեամբ չէ որ ծանօթ են, այլ նաեւ գիտութեան նորագոյն մեթոտներուն համաձայն շինուած են, և իրենց բաղադրութիւնը զերծ է ռեէ խարդախ նիւթերէ, որով շատ մը Ռուս գիտուններու գնահատման արժանանալով, բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ ալ պարգեւի արժանացած են։

ՊԱԶԱՐ ՌՈՒՍԻՆ մէջ կը գտնուին նաեւ տեսակ անուշահոտութիւնները. Ռօզա Ռուսական Վէրա Վիօլէդա, Իսէլ, Բրիմվէր, Բրըմէ Պէլէ, Միմօզա ևլն.։

Օ ՏԸ ԳՕԼՕՆԵԸնները ամենէ ընտիր տեսակէ են, և բաւական զանազան հիւթերով բաղադրուած են։ Լուացուելու համար շատ յարմար և առողջապահական են։

ՔՐԷՄ, մասնաւորապէս դէմքին և ձեռքերուն փափկութիւնը պահելու համար պատրաստուած։

ՕՃԱՌՆԵՐԸ ամենէն ազէկ տեսակէ են և տղոց դէմքին ու մարմիններուն վրայ եղող պզտիկ պալարները և կարմրութիւնները կ'անյայտացնեն։ Պաղար Ռուսի մէջ շատ աժան գնով կը ծախուին նաև դէմքին թարմութիւնը պահելու համար շինուած կլիսէրինի, վազլինի տեսակ տեսակ հոտաւէտ օճառներ, ինչպէս նաև պուտրներու, մօրուքին և մազերուն թափուելուն առաջքը առնող ընտիր սապոններ, պեխերը փայլեցնելու համար գործածուող պրիլանթիններ, դէմքին թարմութիւնը պահող կլիսէրինի բուսաբաններ և առողջապահիկ ջուրեր, և Բ Ե Դ Ր Ո Լ Ի Ն անուն դեղը, որ մազերուն արմատները կը զօրացնէ և անոնց թափելուն առաջքը կ'առնէ։

ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ՓՈՇԻ

Ով չուզեր որ ամառ գիշերներ
Զինքը չնեղեն անխիղճ մլուկներ.
Ուստի դիմել թող հաճի,
Ի Կէտիք Փաշա Պազի
Սուլթանիյէ Դեղարան,
Ուր վարիչը Լ. Կիւմիւշեան
Տալմաթիայէն յատկապէս է բերած,
Ի հանգստութիւն իր յաճախորդաց,
Ազդու փոշի մը միջատասպան,
Որպէս զի անոնք հանգիստ քնանան
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Պահչէ Գաբու թիւ 59 ծխավաճառ Նըշան էֆ. Օղանեան։ (Նախկին սուճը Պօղոս)

Բերա, Կալաթա Սէրայի դէմ ծխավաճառ Գրիգոր էֆ. Օհնիկեան։

Մէկ և երկու ղրուշնոց փաքէթներ։ Նաև 50 տրմ.նոց փաքէթներ՝ 5 ղրշ. 30—19

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ» Ի ԹԵՐԹՕՆԸ [89]

ԺՈՐԺ ՕՀՆԷՅԻՑ

ՍԻՐՈՅ ԱՄՕԹԸ

ՄԱՍՆ Բ.

ՊԱՏԻԺՆԵՐԸ

Ժ.

ՀՐԴԵՀԸ

—Ի՞նչ, զիս գո՞ղ կը կարծէք, հարցուց Ելէնա։

—Ես ձեզ ամէն բան կը կարծեմ։ Դուրս ելէք հիմա։

Պ. Պարէյթ մատովը դուռը կը ցուցընէր։

Ելէնա՝ կատաղութենէն խղդուելու մօտեցած սենեակէն դուրս ելաւ։ Ո՛հ, այս մարդը զինք ոտնակոխ ըրած էր և ամենէն նախատիչ խօսքերը ընտրած էր զինք ջախջախելու համար։ Որչա՜փ երջանիկ պիտի ըլլար եթէ վրէժը լուծէր անկէ։

Հօրը մօտ պիտի երթա՞ր, և միայն այս գաղափարը ջիղերը թունդ կը հանէր։

Բայց, դեռ տաջիք օր մը կար և օրուան մէջ ի՞նչե՛ր կրնան պատահիլ. ո՞վ գիտէ, թերեւս կը յաջողէր այս դժուար կացութենէն ազատելու համար միջոց մը գտնել։

Պ. Պարէյթ իր զաւակը գտնելու գնաց։

—Ճէյմս, ըսաւ անոր, հիմա մեր տունէն մէկը վռնտեցի։ Ելէնա մեզի հետ անխղճօրէն վարուեցաւ, ես ալ անոր համար անխիղճ եղայ։ Ըստ իս, անիկա կին մը չէր, այլ բոլոր աղտոտ կիրքերուն մարմնացումը։ Նախատինքներով զայն ջախջախած պահուս անհուն գոհունակութիւն մը զգացի. դէմքին տրտմաշատութիւնը փոխուած էր։

—Հա՛յր, չէ՞ք կարծեր որ տսով իր ատելութիւնը կրկնապատկած ըլլայ։

—Բնա՛ւ. իր ատելութիւնը հիմա անանկ աստիճանի մը հասած է, որ ա՛լ չի կրնար ռեէ վնաս հասցնել ուրիշի։ Ասկէ զատ վաղը պիտի մեկնի։

—Աւելի աղէկ. անոր ներկայութիւնը ձեզի չափ զիս ալ կը տանջէր։

Այս խօսակցութենէն ետք, հայր ու զաւակ սկսան իրենց գործերովը զբաղիլ։ Պ. Պարէյթ վստահութիւն կը վերստանար. իր գտնուած վիճակը կարծածին չափ անել չէր. իբր կորսուած նկատուած կարգ մը պահանջքներու գանձումը կարծես՝ Պ. Պարէյթի անանկութեան լուրին վրայ՝ տակաւ կարելի կը դառնար։

Ճէյմս իր հօրմէն բաժնուած տանը զօհութեամբ տեսաւ թէ աղջի օրուընէ նուազ ընկճած երեւոյթ մը ունէր։

Ժամը տասը մէկն էր։ Վիլլային մէջ ամէն մարդ կը քնանար։ Ցանկարծ գիշերուան լռութեան մէջ սուր աղաղակ մը լսուեցաւ դուրսէն. «Հրդեհ կա՛յ»։ Տան դուռը կը զարնուէր։

—Հրդեհ կա՛յ, հրդեհ կա՛յ, կը կրկնէին խառն ձայներ՝ պոչուտուքներու ահաբեկիչ աղմուկին մէջէն։

Պ. Պարէյթ և զաւակը իրենց սենեակներէն ելլելով վար վազեցին։ Սպասաւորները արթնցած էին և իրենց դէմքին վրայ կը տեսնուէր սարսափի դալուկ տրտմայայտութիւնը։

Ամէնքը մէկէն պարտէզ ելան։

Կարմիր բոց մը կ'ելլէր տունին ամենէն վերի յարկի սենեակներէն մէկէն, որ մինչեւ այն օրը անբնակ մնացած էր։

Բոցը՝ ծառերուն կատարները կը լուսաւորէր։

Քիչ մը անդին ուրիշ սենեակէ մըն ալ բոցեր կ'ելլէին։

Զօր ու ցուրտ հով մը կը փչէր և հրդեհին առաջքը առնելը տակաւ կը դժուարանար։

Բոցեղէն լեզուներ պատուհաններէն դուրս կը խուժէին և պատերը կը լզուէին։ Տունին ամենէն վերի յարկը՝ ա՛լ բոցերու մէջ կորսուած էր։

Պ. Պարէյթ՝ վիլլային մէջ հաւաքած էր ծաղիկներ, չքեղ կարասիներ, նկարներ, վերջապէս բոլոր այն առարկաները որոնք այս ճոխ բնակարանը գեղազարդելու կը ծառայէին։

Հրդեհը դիւրավառ նիւթեր կը գտնէր միշտ իր առջեւ և տրագօրէն կը ծաւալէր։ Սպասուհիներու սենեակները բոցերու մէջ էին։

Տանիքը ահագին ժխորով մը փլաւ։

Տունին միւս յարկերն ալ հրդեհին զոհ պիտի երթային, որովհետեւ ա՛լ ոչինչ կրնար բոցերուն առաջքը առնել։

Բոցերը կ'իջնէին, դէպ ի վար և իրենց ծաւալը կ'աւելնար, երբ աւելի կատարեալ կահաւորումի մը կը հանդիպէին։

Սպասաւորները, աննկարագրելի խառնաշփոթութեան մը մէջ, իրար կը հրմշտկէին և ամենէն թանկագին առարկաները հրդեհէն ազատելու աշխատելով՝ ամենէն աննշան արժէքները կը փախցնէին՝ իրենց մազերուն խառնաշփոթութեանը պատճառաւ, և անգիտակցաբար հրդեհին աւերին յանձնելով այն բաները, որոնց վրայ կը գուրգուրար իրենց տէրը։

Տունին առջեւ կը խճողուէր՝ կիսովին այրած առարկաներու և կոտրած կարասիներու կոյտ մը։

Պ. Պարէյթ, տժգոյն ու անդրդուելի, կը դիտէր հրդեհին ըրած աւերը, և կը զգար թէ ալ անկարելի էր առնել անոր առաջքը։

Ցանկարծ տեսաւ Ելիանի դասատուութեան հետ, որ ահաբեկած կը վազէր կիսամերկ, վախէն հագուելու ժամանակ չէր ունեցած։

—Ո՞ւր է Ելիանը, հարցուց սեղանաւորը։

Դաստիարակուհին անհասկնալի պատասխան մը տուաւ։ Տղեկը անհետին մէջ մոռցուած էր։

Պ. Պարէյթ ուղեց հրդեհին վայրը վազել, բայց, Մարմօր բռնեց զայն և ինք բոցերու մէջ կորսուած տունը մտաւ։

Սանդուխին մէկ մասը այրած էր. հեղձուցիչ մուխ մը տունը կը լեցնէր։

Մարմօր, ճարպիկ և ուժով, բոցերուն մէջ մտաւ և սանդուխներէն վեր վազեց աստիճաններէն մէկ քանին փլան։ Ու Մարմօր՝ մուխերու անթափանցելիութեան մէջ կորսուեցաւ։

(Շարունակելի)

ԿԻՐԱՍՈՆԻ ՄԷՋ

Սուրհանդակի բաժանորդագրութիւն փափաքողները պէտք է դիմեն մեր գործակալ Գառնիկ էֆ. Ցովհաննէսեանի։